

Ponedjeljak, 11. mart 2002.
Svedok Šaćir Tač (Sacir Taq)
Svedok Hazbi Ljoku (Hazbi Loku)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.30 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Ne čuje se dobro, najavljuje se da Sud zaseda. Izvolite sedite. Molim da svedok da svečanu izjavu.

SVEDOK TAČ : Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu, i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite. Izvolite, gospodine Sakson (Saxon).

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SAKSON

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala, časni Sude. Dobro jutro, gospodine.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Dobro jutro.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Molim vas, recite nam vaše ime i prezime.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Šaćir Tač (Sakir Tac).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, šta ste po nacionalnosti?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Turčin.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je vaš maternji jezik turski?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li razumete i albanski?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Razumem ga, donekle.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Danas ćemo koristiti albanski jezik, ali ako i u jednom trenutku ne razumete ono što čujete od prevodilaca, molim vas recite nam tako da bi vaše svedočenje bilo jasno.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da. U redu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li takođe razumete i srpski?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, donekle ga razumem, malo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, gde ste rođeni?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rođen sam u Mamuši (Mamushe).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je Mamuša na Kosovu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mamuša je na Kosovu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kad ste rođeni, gospodine Tač?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Petog marta 1954. godine.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Šta ste po zanimanju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Zemljoradnik.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste bili mladi, da li ste služili vojni rok u JNA?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U kojoj jedinici ste služili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U pešadijskoj jedinici.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gde danas živite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U selu Mamuša.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste u Mamuši živeli i 1999. godine, gospodine Tač?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je većina stanovništva u selu Mamuša danas turske nacionalnosti?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, 90 posto je Turaka i 10 posto Albanaca.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je 1999. godine većina stanovništva takođe bila turske nacionalnosti, a manjinsko stanovništvo je bilo albansko?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je 1999. godine u selu Mamuša bilo Srba?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nikada nije bilo Srba u selu Mamuša.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko je otprilike bilo stanovnika u selu Mamuša 1999. godine?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U samom selu Mamuša?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oko 5.500 do 6.000.

TUŽILAC SAKSON: U redu. Gospodine Tač, želeo bih da vam pokažem jednu kartu, zamoliću poslužitelja da nam pri tome pomogne, to je karta za koju treba da dobijemo broj, ako bi nam predstavnica Sekretarijata pomogla pri tome, i tu imamo kopije za sudije, za optuženog i za prijatelje suda. Molim da se jedna kopija stavi na grafoskop.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva 51.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Molim da se karta stavi na grafoskop, da bi svi videli to na ekranima. Gospodine Tač, molim vas

pogledajte ovu kartu, nadam se da na njoj možete da identifikujete određena područja. Prvo nam recite u kojoj opštini se nalazi selo Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U opštini Prizren (Prizren).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Molim vas, uzmite pokazivač koji se nalazi na stolu pred vama, i na karti koja se nalazi na ovom projektoru pokažite Prizren.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Prizren je ovde.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Molim vas laganije, pokažite nam gde se nalazi selo Mamuša. U redu. Gospodine Tač, da li biste mogli da uzmete flomaster koji se nalazi pred vama i zaokružite svoje selo. Hvala lepo, i ako biste mogli, gospodine Tač, napišite svoje inicijale „ST“, pored tog kruga. Hvala. Gospodine Tač, pored sela Mamuša, da li ima još nekih gradova ili sela u tom području Kosova u kojem živi pretežno tursko stanovništvo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pored sela Mamuša, Turaka ima u Prizrenu, u Prištini (Prishtine), nešto manje u drugim gradovima, ali u stvari većina ih je u selu Mamuša.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala. Ovaj dokazni predmet može sada da se ukloni sa grafoskopa. Gospodine Tač, sada bih vas zamolio da se pozabavimo događajima u martu 1999. godine. U martu 1999. godine, da li je bilo predstavnika OVK u Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nije.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U isto vreme, da li je srpska policija patrolirala u selu Mamuša, s vremena na vreme?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Često su dolazili da patroliraju u selu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li se sećate kada su snage NATO-a počele da bombarduju delove Kosova, 24. marta 1999. godine?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, sećam se.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je NATO ikada bombardovao selo Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nije.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste se vi bojali NATO bombardovanja na Kosovu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam se bojao. Mi smo bili na njihovoj strani.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Možete li biti malo konkretniji kada to kažete?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nismo se bojali, svi smo bili u selu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi i vaša porodica ostali u selu Mamuša tokom rata 1999. godine?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, svi smo bili u Mamuši.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Šta se desilo u selu Mamuša uveče 25. marta 1999. godine, da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: 25. marta u Mamuši, oko 10 sati uveče, jedna velika grupa izbeglica je stigla, oko hiljadu izbeglica.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li znate odakle su došle te izbeglice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Došli su iz okolnih sela, sela koja su bila oko Mamuše.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Šta su po nacionalnosti bile te izbeglice koje su te večeri došle u Mamušu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Bili su Albanci.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste razgovarali s nekim od njih?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Celo selo je bilo prepuno izbeglica.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je ko od izbeglica te noći noćio u vašoj kući?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, jesu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li vam je iko od njih rekao zašto su došli u Mamušu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, rekli su zato što je tu bilo mirno, da se spasu, da spasu svoje živote, zato su tu došli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Zašto su došli u Mamušu, zašto su te izbeglice došle u Mamušu da se spasu? Šta je to bilo posebno u vezi s Mamušom?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U to vreme je selo Mamuša bilo jako mirno, nije bilo sukoba, i došli su tu da se spasu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko otprilike, koliko ljudi albanske nacionalnosti je došlo da se skloni u selo Mamuša, počev od 25. marta?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: 25. marta su došli oko 10 sati, uveče, nismo ih videli tako da nismo mogli reći koliko ih je bilo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A narednih dana, možete li nam reći koliko ih je bilo otprilike?

SUDIJA MEJ: Rekao je hiljadu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Rekao je hiljadu te noći, časni Sude.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne, te noći nismo videli, ali kada smo izašli dva dana kasnije bilo ih je oko 30.000.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, sada prelazimo na događaje od 27. marta 1999. godine. Da li ste vi toga dana bili u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, bio sam u Mamuši.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Šta se desilo 27. marta 1999. godine u Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: 27. marta 1999. godine, oko 10 ili 11 sati došla je vojska, i to s tenkovima, i ušla u selo Mamuša.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Sada bih hteo da vam pokažem jedan dokazni predmet, gospodine Tač. Molim da nam poslužitelj ponovo pomogne da pokažemo dokazni predmet 17 svedoku. Gospodine Tač, molim vas pogledajte fotografije koje su stavljene na grafoskop pored vas. Pre par trenutaka ste rekli da je vojska došla tenkovima. Da li biste mogli da pogledate fotografije?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pogledajte fotografije na ovim stranicama koje se nalaze na grafoskopu i vidite da li možete da identifikujete fotografiju koja prikazuje tenk, tu vrstu tenka koji je došao 27. marta? Pogledajte, molim vas, na grafoskop.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nijedan od ovih ovde.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Molim poslužitelja da stavi sledeću stranicu.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Imali su dugačku cev, evo ovde.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koji broj pokazujete, gospodine Tač?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Broj 6.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala lepo, molim da se sada sklopte te fotografije, a molim da se svedoku pokaže dokazni predmet 18, i da se on takođe stavi na grafoskop. Gospodine Tač, pogledajte fotografije koje se nalaze na ovom dokaznom predmetu s vaše leve strane i pogledajte da li možete da prepoznate uniformu, odnosno fotografiju ili fotografije koje prikazuju uniforme koje liče na uniforme koje su nosili vojnici koji su došli u Mamušu 27. marta, ako se to nalazi na ovom dokaznom predmetu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Broj 5. To su bile maskirne uniforme.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ima još nekih fotografija koje vas podsećaju na one koje ste vi videli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Vojnici u zelenim uniformama kao ovde.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A koji broj sada pokazujete?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Broj 5.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala lepo, možete skloniti i taj dokazni predmet. Gospodine Tač, kada je srpska vojska prvi put stigla u Mamušu, 27. marta, gde su se nalazili stanovnici i izbeglice toga dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Po kućama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kakva je bila atmosfera?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Došli su usred sela tenkovima, a izbeglice su bile po kućama i oni su nam rekli da svi izađemo u centar sela.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I da li su onda u jednom trenutku stanovnici i izbeglice izašli iz kuća i došli u centar sela?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Svi smo izašli, zajedno sa svim izbeglicama, dakle svi seljani i sve izbeglice su došli u centar sela.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li postoji neki put koji ide kroz centar sela, centar Mamuše?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, postoji put, i bio je pun ljudi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je iko dao bilo kakva uputstva ljudima koji su se okupili u tom trenutku u centru sela?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Vojnici su došli, ne znam ko su oni bili, došli su neki ljudi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su ljudima u tom trenutku data bilo kakva uputstva ili naredbe?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Svima je naređeno da idu u centar sela, i seljanima i izbeglicama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Šta se desilo kada su se svi ljudi okupili u centru sela?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo izašli iz kuća i ostavili smo kuće prazne, otišli smo u centar sela i oni su nam rekli da seljani Mamuše idu na jednu stranu, a izbeglice na drugu stranu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada kažete na jednu stranu i na drugu stranu, da li govorite o putu koji ide kroz centar Mamuše?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne. Seljani Mamuše na jednu stranu, a albanske izbeglice odvojeno, na drugu stranu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kojim jezikom su govorili vojnici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Srpskim.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste mogli da razumete to što su oni govorili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, razumeli smo, rekli su „odvojite se, izbeglice na jednu stranu“.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su onda ljudi koji su se tu okupili sledili naređenja vojnika i podelili se u dve grupe?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, podelili smo se u dve grupe.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Zašto su ljudi sledili naređenja vojske toga dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Bojali smo se, šta smo drugo mogli da uradimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada su se ljudi podelili u dve grupe toga dana, šta su vojnici ili šta je njihov komandant, ako je tu bio neki komandant, rekao ljudima?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rekli su da seljani Mamuše izvezu sva svoja vozila, automobile, kola, zaprežna kola, kamione, prikolice i da natrpaju izbeglice, da se izbeglice odvezu tim vozilima.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kako ste se osećali u tom trenutku?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rekao mi je da izvezem svoj kamion i da ga natrpam izbeglicama i svi, ja i svi moji prijatelji, izašli smo

sa svojim vozilima na ulicu, tu smo ih parkirali i počeli smo da ih punimo ljudima, sve te kamione i vozila, autobuse.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je iko od raseljenih lica, odnosno izbeglica koji su bili u Mamuši toga dana imao svoje sopstveno vozilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, nekoliko njih je imalo svoja vozila, ali to su bila vozila koja su bila ostavljena u dvorištima.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su vojnici rekli bilo šta izbeglicama da urade sa svojim vozilima i ako jesu šta su rekli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ta vozila koja su izvezena, te prikolice i automobili koji su izvezeni, natrpani su izbeglicama i oni su pitali: „Kako su ovi ljudi stigli u Mamušu?“.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I šta je bio odgovor?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo im rekli da su oni došli na traktorima, na zaprežnim kolima, na onome što su imali.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I šta su onda vojnici rekli, šta treba da se uradi sa tim traktorima i tim zaprežnim kolima koja su pripadala izbeglicama?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Sva naša vozila su natrpana, a oni su rekli: „Nemojte da koristite svoja vozila, neka idu sa svojim vozilima i neka ih izvedu na ulicu, sve što imaju.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I da li je onda neko od izbeglica izvezao svoje sopstveno vozilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, oni koji su imali svoja vozila vratili su se po njih, šta god da su imali i ukrcali su se u njih i krenuli su.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Idemo malo sporije, gospodine Tač. Da li su vojnici koji su došli u Mamušu toga dana bili naoružani?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, svi su bili naoružani.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste mislili da ljudi imaju bilo kakav izbor, u vezi sa tim da li da poslušaju naređenja vojnika ili ne?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ljudi nisu imali izbora, mi smo morali da poslušamo njihova naređenja, ništa tu nismo mogli da uradimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je iko od raseljenih Albanaca, koje ste videli toga dana u selu Mamuša, imao oružje?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mislite na Albance? Ne, Albanci nisu imali oružje. Da su oni imali oružje, oni bi nas ubili. Tu su bile samo izbeglice, deca, žene i stariji ljudi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je iko od izbeglica koje ste videli, Albanaca, nosio uniformu toga dana u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste primetili bilo kakav avion koji bombarduje to područje tog dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste videli ili čuli zvukove bitke koja se odvijala toga dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, u selu Mamuša nikada nije bilo borbi, ne samo toga dana već nikada u prošlosti, nikada nije bilo borbi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je u jednom trenutku formiran konvoj vozila koja su bila vlasništvo seljana Mamuše i izbeglica?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, formiran je konvoj izbeglica, a mi, seljani Mamuše smo sedeli sa strane.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li posedujete sopstveni kamion, gospodine Tač?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste tog dana koristili svoj kamion ili ste vi ostali u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Tog dana nisam koristio svoj kamion, moji prijatelji jesu, ali ja nisam.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi gledali taj konvoj vozila kako napušta Mamušu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, svi smo ih videli kako odlaze u pravcu Prizrena ili već, ne znam kuda su ih vodili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Tog dana, da li su stanovnici Mamuše albanske nacionalnosti ostali u selu Mamuša ili su se i oni pridružili konvoju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su ostali u Mamuši zajedno s nama, svi smo bili zajedno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da bi bilo jasno u zapisniku, Albanci koji su živeli u selu Mamuša, ostali su tog dana. Je li to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, oni su ostali zajedno sa nama, Albanci iz Mamuše.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, nakon što je konvoj otišao zajedno sa izbeglicama, da li je komandant vojnika rekao bilo šta ljudima koji su ostali u Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, tamo je bio jedan komandant, ne znam ko je on bio, no, on nam je rekao da žene, deca i stariji ljudi treba da se vrate svojim kućama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta se desilo nakon što su svi stariji, žene i deca otišli nazad svojim kućama?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ostali smo tamo, a onda su nas ponovo sakupili nasred sela, dakle sve nas i to u centru sela Mamuša.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta je tada bilo rečeno seljanima Mamuše, šta su im vojnici rekli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Jedan od njih se popeo na merdevine i onda nam je rekao: „Slušajte, vi seljani iz Mamuše, ako uradite bilo šta protiv nas, mi ćemo vam spaliti kuće i ubićemo vas“, a mi smo mu rekli: „Nećemo vam ništa uraditi“, i nikada nismo ništa uradili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Samo da bismo razjasnili za zapisnik, prevod koji sam ja čuo jeste da se jedan od njih popeo na merdevine. Da li bi bilo bolje u stvari reći da se jedan od njih popeo na vrh stepenica?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, stepenice, male stepenice, to je bilo ispred jedne radnje. On se popeo na te stepenice i rekao nam je: „Ako budete pucali na nas, i ako bilo šta uradite, mi ćemo vas ubiti i spalicećemo vam kuće“, a mi smo mu rekli da nećemo ništa uraditi protiv njih i nikada nismo ništa ni uradili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, tokom 27. marta, tokom tog dana ili te večeri, da li je iko iz sela Mamuše pucao na vojnike?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, mi smo se vratili svojim kućama, svi mi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Sada, vi ste ranije spomenuli da su neki od vaših prijatelja iz Mamuše vozili vozila u tom konvoju koji je krenuo ranije tog dana prema Prizrenu. Recite nam, kada je...

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, oni su otišli, prvo su otišli autobusi i kamioni, iz Mamuše prema Prizrenu, a onda su se izbeglice ukrcale u svoja vozila, a mi smo ostali u selu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, to sam shvatio. Hteo bih da saslušate moje pitanje. A moje pitanje je otprilike u koliko sati su se vaši prijatelji koji su vozili vozila u tom konvoju vratili nazad u Mamušu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam, jer te večeri ih nismo videli. Videli smo ih sledećeg dana, ne te večeri.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U redu. Sledećeg dana, da li ste bili u prilici da razgovarate sa bilo kojim od tih svojih prijatelja koji su vozili u konvoju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su vam oni rekli kuda su odvezli izbeglice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, rekli su nam da su izbeglice odvezli do granice sa Albanijom.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, porazgovarajmo sada o večeri 27. marta 1999. godine. Recite nam, te večeri gde ste se vi nalazili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Bio sam kod kuće. Svi smo bili kod kuće.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta se desilo u Mamuši te večeri?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Te večeri negde oko šest sati popodne, videli smo kako su počele da gore kuće u selu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je već bio pao mrak?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, bio je mrak, bilo je oko šest sati popodne.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kako ste mogli da vidite šta se dešava?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo bili u našim kućama i videli smo kako neke kuće gore, kako plamen izlazi iz nekih kuća. Videli smo to iz neke udaljenosti, dim, vatru, a onda smo otišli u podrum i sakrili se tamo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko kuća je bilo spaljeno te večeri u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Otprilike oko 30.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je bilo ko poginuo te večeri zbog vatre i požara u tim kućama?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Te noći mi nismo znali šta se dešava, odnosno nismo znali ko je bio ranjen, ko je poginuo, a onda smo sledećeg dana saznali da je sedmoro ljudi ubijeno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koje nacionalnosti su bile te osobe koje su umrle te večeri u Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Tri Turčina, četiri Albanca.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U jednom trenutku, te večeri 27. marta, da li se jedan tenk približio selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, dolazio je tenk prema selu Mamuši i kada je tenk ušao u selo, mi smo otišli do jednog obližnjeg potoka, oprostite, u stvari ne. Tenk se pokvario i prevrnuo se.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kome je pripadao taj tenk?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Tenk je pripadao srpskoj vojsci.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Vi ste rekli da se tenk prevrnuo. Gde se to desilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa prevrnuo se nekih 200 do 300 metara izvan sela.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Nakon što se taj tenk prevrnuo, da li su još neke kuće bile zapaljene u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi nismo znali šta se dešava, no saznali smo da je paljenje prestalo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi u stvari videli taj tenk? Gde se nalazio kada se prevrnuo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam video tenk te večeri, ali sledećeg dana kada su došli da izvuku taj tenk, onda smo videli vojnike kako prolaze kroz selo kako bi otišli do onog mesta gde se dogodila nesreća sa tenkom.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi mogli da vidite ko je započeo požar u selu Mamuša 27. marta te večeri?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam video ko je počeo da pali, ali ljudi tamo znaju.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Sledećeg dana, 28. marta, da li ste o požaru razgovarali sa bilo kojim od ljudi koji su pobjegli iz upaljenih domova?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su napustili kuće, onda je došla vojska i zapalila je kuće, onda su nam rekli da su ih isterali iz domova. Radilo se o srpskoj vojsci, o jugoslovenskoj vojsci. Oni su to radili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li vam je neko rekao da je srpska vojska zapalila te kuće?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, da, rekli su nam. Da, rekli su „srpska vojska nam je zapalila domove i isterala nas iz domova“ i oni su ubili sedmoro ljudi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, moje pitanje je ko vam je to rekao? Da li se sećate ko vam je to rekao?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Naši meštani, oni koji su morali da napuste svoje domove, oni su nam to rekli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: 28. marta, da li je održana sahrana u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, bila je sahrana. Sahranili smo one ljude koji su bili ubijeni.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pređimo sada na događaje od 2. aprila 1999. godine. Gospodine Tač, da li ste tog dana bili kod kuće u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, bio sam u Mamuši.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Oko podneva, 2. aprila, šta se desilo u Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Drugog aprila, u popodnevним satima, u stvari oko podneva, oko 12 ili jedan sat, došla je policija u centar sela.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko policajaca je približno došlo u Mamušu tog dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pet ili šest, mislim.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je policija bilo šta rekla seljanima u centru sela da urade?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su nam rekli da im predamo naše kamione. Dakle, da im damo kamione, potrebni su im bili kamioni, to su nam rekli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je policija htela da seljani dovezu kamione na određeno mesto?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Hteli su da izvedemo kamione na put.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li ste vi čuli kako policija izdaje to naređenje ili vam je to neko drugi rekao?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ja sam bio kod kuće, a neko je to rekao seljanima koji su bili u centru sela. On je rekao: „Svi izvezite kamione na put.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kako su vas obavestili o tom naređenju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Neki kamioni su se upravo spremali da krenu, onda je jedan moj komšija došao do mene i rekao: „I ti moraš da kreneš sa tvojim kamionom.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I šta ste onda vi uradili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Izveo sam kamion i izveo sam ga na put.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kada ste došli do puta, šta ste onda uradili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Kada smo stigli do puta, parkirali smo se pored puta i onda smo tamo čekali da nam kažu šta hoće da uradimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste bili parkirani duž tog puta, da li ste videli policajca na putu? Pored puta?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, policija je dolazila sa strane.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je policija bila naoružana tog dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, bila je naoružana.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li ste vi u tom trenutku saznali za identitet nekog od tih policajaca?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa radilo se o srpskoj policiji.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Moje pitanje, u stvari da li ste vi saznali za identitet tih pojedinih policajaca koji su tog dana bili u selu Mamuša? Da li ste saznali ko su oni?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ja nisam poznao niti jednog od njih, no neki moji prijatelji su rekli da se taj policajac zove Šipka.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Zamolio bih poslužitelja da mi pomogne, hteo bih da se dokazni predmet 18 ponovo stavi na grafoskop. Gospodine Tač, molim vas pogledajte ove fotografije koje se nalaze sa vaše leve strane, i ako možete, molim vas, pokažite fotografiju na kojoj se vidi uniforma ili uniforme kakve je nosila policija tog dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Evo, ova plava uniforma.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Na koji broj fotografije pokazujete. Da li je to broj 4?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Na ovu ovde, ova plava uniforma, broj 4.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala. Dokazni predmet može sada da se skloni sa grafoskopa. Gospodine Tač, dok ste bili parkirani u svom kamionu pored puta, da li su neki drugi vozači iz sela Mamuše pristigli malo kasnije, a neki od njih čak...

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Došao je jedan prijatelj i rekao da mu se kamion pokvario.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I šta je čovek koga vi znate pod imenom Šipka rekao tom vašem prijatelju kome se pokvario kamion?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: On je rekao: „Da si se pojavio sa svojim kamionom u roku od pet minuta, inače ću ti zapaliti kuću.”

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koji je jezik govorio Šipka?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Srpski.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi bili dovoljno blizu da ga čujete?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, bio sam odmah tu pored svog vozila, a onda je taj prijatelj bio prisiljen da dođe za vozilo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, otprilike koliko vozila je bilo poredano, koliko je kamiona bilo poredano duž puta, parkirano duž puta?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa bilo je nas 12.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada su se svi kamioni tu parkirali, da li je policajac po imenu Šipka uradio nešto?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa on je išao, hodao je pored kamiona, i rekao nam da upalimo vozila.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta se onda desilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Upalili smo kamione, mi smo ušli u vozila, on je bio ispred, a mi smo bili iza.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi, ostali vozači, da li ste pratili Šipku svojim kamionima?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, svi smo krenuli za njim.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A zašto? Zašto ste ga pratili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa on nam je rekao da izađemo i da krenemo za njim, dakle bili smo prisiljeni da krenemo za njim.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada su kamioni napustili selo Mamuša tog dana kuda su se uputili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Otišli su prema Medvece (Medvec), Zrzu (Xrx) i Piranima (Pirane).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li postoji neka raskrsnica kod Pirana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, postoji raskrsnica i jedan put prema Orahovcu (Rahovec), a drugi prema Prizrenu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A da li se gospodin Šipka bilo gde zaustavio?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: On se zaustavio kod Pirana i pokazao nam rukom da idemo u onom pravcu gore prema Orahovcu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi i ostali vozači nastavili da vozite prema Orahovcu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, išli smo prema Orahovcu i kada smo stigli u Zrze, zaustavila nas je policija.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A policija koja vas je zaustavila u Zrzama, šta vam je rekla da uradite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Uputili su nas na Orahovac.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Na kraju, da li ste prošli kroz Orahovac?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Uputili su nas na Orahovac, a onda nas je policija ponovo zaustavila u Orahovcu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta vam je policija koja vas je zaustavila u Orahovcu rekla da radite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rekli su nam da odemo za Mališevo (Mališheve).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li ste na kraju i stigli do centra Mališeva?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, otišli smo za Mališevo, i stigli smo u Mališevo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta ste videli kada ste stigli u centar Mališeva?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U Mališevu je bilo jako puno izbeglica, bilo je i srpske policije i vojske i oni su bili okružili izbeglice.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada kažete da je bilo „puno“, da li možete da nam kažete koliko?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne mogu vam dati tačan broj, ali bilo je neverovatno puno izbeglica tamo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko vi znate, koliko je vama poznato, koje nacionalnosti su bile te izbeglice u Mališevu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Albanske.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste vi stigli u Mališevo tog dana, da li ste videli bilo koje avione kako bacaju bombe?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nismo videli ništa slično tome.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste mogli da čujete neku pucnjavu ili zvuke da se vodi neka borba negde?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam ništa čuo slično tome, samo sam video izbeglice, policiju i vojsku.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste se parkirali u centru Mališeva, da li je policija uradila bilo šta?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Policija nam je rekla da izađemo iz vozila, da otvorimo zadnji deo kamiona i to smo i uradili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta se nakon toga desilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Onda su oni rekli izbeglicama: „Ulažite u kamione.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su izbeglice u Mališevu ušle u te kamione?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, kamioni su se napunili i mi smo ih zatvorili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, kako ste vi znali da su te osobe u Mališevu izbeglice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Radilo se o izbeglicama. Mališevo je bilo krcato izbeglicama, čitavo područje Mališeva je bilo krcato izbeglicama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ali moje pitanje je kako ste vi znali da su te osobe izbeglice, dakle, sve te osobe koje su se okupile tu u Mališevu? Da li ste razgovarali sa nekim od njih?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Razgovarali smo s njima. Ali oni su govorili: „Ajde, ajde, ulazite u kamione...”

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Nakon što su kamioni iz Mamuše bili napunjeni ljudima, da li vam je policija rekla da nešto uradite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam shvatio pitanje, ja sam bio u kamionu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Nakon što su izbeglice, kako ih vi zovete, ušle u kamione, da li vam je policija rekla da nešto uradite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su nam rekli da krenemo ka Prizrenu. Dakle, kada su kamioni bili puni, rekli su „Ajde, krećite.”

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pa kako ste vi i ostali vozači znali kuda treba da idete?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su bili rekli da se napune kamioni i da se ide za Albaniju, to su nam rekli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U redu. Da li ste vi onda krenuli da vozite u pravcu albanske granice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo krenuli iz Mališeva prema Orahovcu, zatim Zrze, Pirana, Prizren.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Tokom puta, da li su vas zaustavljali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, zaustavljali su nas i to su nas zaustavili kod Ostrozuba (Astrazup), srpska vojska nas je zaustavila u Ostrozubu, a to je nekih deset kilometara od Mališeva.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A šta su ti vojnici uradili kada su vas zaustavili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su nas zaustavili i tražili su da im damo novac.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kojim jezikom su govorili ti ljudi?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Govorili su srpski jezik.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste im dali neki novac?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su nas naterali da im damo novac. Ja sam imao nekih 500 nemačkih maraka i bio sam prisiljen da im dam to.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Nakon što ste tim ljudima dali novac, da li ste nastavili da vozite u pravcu albanske granice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su nas držali tu nekih 20 minuta, a onda smo nastavili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste nastavili da vozite ka albanskoj granici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, nastavili smo prema albanskoj granici.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Duž puta, da li ste videli neke avione kako bacaju bombe?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, padala je kiša, ništa nismo mogli da vidimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Duž puta, da li ste videli da se vode neke bitke? Da li ste mogli da čujete da se vode neke bitke?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam video ništa slično tome.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, da li ste vi mogli da vozite sve do albanske granice te večeri?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Te večeri nismo mogli da stignemo do same granice, došli smo do Žura (Zhur).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je selo Žur blizu albanske granice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa ono je udaljeno nekih šest ili sedam kilometara, ne znam tačno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dobro. Zašto ste se zaustavili?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Sakson, dok su putovali ka albanskoj granici, da li je bilo srpske policije ili vojske sa njima?

SVEDOK TAČ: Ne, ne, oni nisu bili s nama na putu.

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ako nije bilo srpskih snaga, dakle, zajedno s vama na putu, zašto ste vi nastavili da vozite ka albanskoj granici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nije ih bilo, ali oni su nam rekli da te ljude odvezemo pravo u Albaniju (Albania), dakle mi smo bili prisiljeni da ih tamo odvezemo, nismo mogli ništa drugo da uradimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, zašto ste se zaustavili u selu Žur?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Kada smo stigli u Žur, put je bio zatvoren.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada kažete put je bio zatvoren, šta mislite pod time, šta mislite kad kažete put je bio zatvoren?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa tamo je bilo puno kamiona i autobusa. Vi niste mogli nastaviti put jer je bio krcat, dakle naišli smo na te kamione i mi smo morali da se zaustavimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dakle, put između Žura i granice je bio krcat vozilima i niste mogli dalje?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, nismo mogli dalje, jer su oni morali da pešače.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste se zaustavili u Žuru, da li ste rekli bilo šta onim Albancima koji su bili u vašem kamionu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, rekli smo im: „Evo, prijatelji, stigli smo do Žura, ne možemo dalje, moraćemo da čekamo dva dana ovde. Da li vi možete da izađete iz kamiona i da nastavite peške prema Albaniji?“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kako su ljudi koji su bili u vašem kamionu odgovorili na to?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rekli su: „Gde smo?“ „Mi smo u Žuru?“ „Da li je granica daleko?“ Ja sam rekao šest do sedam kolimetara, nije dalje od toga.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I da li su onda ljudi iz vašeg kamiona izašli iz kamiona?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su rekli: „U redu, hvala vam što ste nas dovde dovezli“, izašli su iz kamiona i krenuli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je došlo do nekog razgovora?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, oni su samo rekli „Hvala vam što ste nas dovde dovezli“, i tu smo se pozdravili i rekli smo im „Srećan put“. Oni su krenuli u jednom pravcu, mi smo krenuli u drugom pravcu i oni su rekli: „Nek vam bog da sreću“, i mi smo otišli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada kažete „Mi smo se vratili“, šta ste u stvari vi i ostali vozači uradili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo imali 12 kamiona i ponovo se vratili u Prizren.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste se zaustavili na putu pre nego što ste stigli u Prizren?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, policija nas je zaustavila između Žura i Prizrena na putu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada vas je policija tada zaustavila da li su vas bilo šta pitali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pitali su nas: „Kuda ćete?“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I kako ste vi odgovorili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rekli smo im: „Mi smo oni ljudi kojima ste naredili da odvezu ljude do granice i sada se vraćamo kući.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I šta je na to rekla policija?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Policija nam je rekla: „Idite u Prizren i obavestite sve da ste tamo.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kuda tačno u Prizrenu ste trebali da odete?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Otišli smo do ulaza u Prizren, svi smo otišli i javili se da smo se vratili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada kažete javili smo se, kome ste se javili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Policiji.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U redu, dakle u to vreme kad ste se javili policiji u Prizrenu, da li vam je policija u Prizrenu rekla da nešto uradite vi i ostali vozači i ako jeste šta?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nakon što smo se tamo javili, rekli su nam: „Trebalo da se vratite u Mališevo, i da povežete novu grupu izbeglica.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste se vi vratili u Mališevo po još ljudi?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nismo. Rekli smo im da nemamo goriva i da ne možemo da idemo. Oni su nas tu držali oko dva sata.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I nakon, otprilike, dva sata...

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nakon dva sata su nas pustili da idemo i mi smo krenuli kućama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I da li ste se vi i ostali vozači vratili u Mamušu tada?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, vratili smo se u Mamušu, svi smo se vratili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Molim gospodina poslužitelja da onu prvu kartu koja je pokazana gospodinu Taču pre izvesnog vremena ponovo stavimo na grafoskop. To je dokazni predmet 51. Gospodine Tač, stavio sam istu kartu na grafoskop i hteo bih da vas zamolim da nam pomognete i da objasnite maršrutu kojom ste išli od Mališeva do sela Žur te večeri. Uzmite zeleni flomaster koji se nalazi na stolu pred vama i povucite liniju da bismo videli kojom ste maršrutom išli od Mališeva prema granici prema Albaniji do sela Žur kod granice 2. aprila.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON: U redu, hvala vam. Časni Sude, sada bih hteo da predložim dokazni predmet 51 kao dokazni materijal.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Sakson, da li bismo mogli da znamo kolika je tu udaljenost?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko kilometara ima od Mališeva do Žura, gospodine Tač, ako znate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne mogu vam dati tačan podatak.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko dugo je trajala vožnja uveče 2. aprila?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi nismo pazili na vreme, možda nam je trebalo dva sata, rekao bih.

TUŽILAC SAKSON: U redu, ja onda predlažem da se dokaz 51 uvede u spis. Samo trenutak molim. Tužilaštvo nema više pitanja. Hvala.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Gospodine Miloševiću, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da počnemo od kraja ovoga što je rekao gospodin Tač. Mališevo je bilo puno izbeglica, rekli ste?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je po vašoj oceni u Mališevu bilo mogućnosti da se te izbeglice smeste tamo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Bili su napolju kada sam ih video, bili su okupljeni u centru Mališeva, nisu imali gde da idu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, bilo je logično da ih neko sa tog mesta na kome nisu imali gde da idu negde evakuiše i skloni?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam to razumeo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni su želeli da se negde sklo-
ne sa tog mesta gde nisu imali gde da idu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni nam nisu rekli da hoće negde da idu. Policija nam je rekla da idemo po njih i da ih vozimo u Albaniju. Izbeglice nam nisu ništa rekle.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta su vam rekle izbeglice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ništa. Oni su se samo ukrcali u naše kamione i mi smo ih povezli u pravcu Albanije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Maločas ste rekli da nisu imali u Mališevu gde da se sklone?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, rekao sam ono što sam rekao. Ja sam razgovarao sa ljudima koje sam poveo do tog mesta, ja ne znam šta se desilo sa drugim, drugi su ostali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste onima koje ste povezli pomogli da se sklone iz Mališeva, da napuste Mališevo, u kome kako vi kažete nisu imali gde da se sklone, jer ih je bilo mnogo. Da li smatrate da ste pomogli tim ljudima?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Naravno da sam pomogao onima koje sam povezao svojim kamionom, ali ne znam šta se desilo sa ostalima koji su ostali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o ovima koje ste vi povezli. Njima ste pomogli da se...

SUDIJA MEJ: On se složio s tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Drugo, rekli ste da vas nije pratila ni vojska ni policija putem kad ste vozili izbeglice kojima ste pomogli.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, nisu nas pratili to sam rekao, sve do Pirana. Odnosno, policija nas je pratila do Pirana, a od Pirane smo išli sami, a onda u Mališevu se ponovo pojavila policija i kada smo krenuli prema granici...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... napustili Orahovac, ponovo u Mališevu policija i vojska su bili tamo? Da li ste vi napustili Mališevo i povezli izbeglice kojima ste pomogli, a policija je ostala u Mališevu, kako ste objasnili? Da ili ne?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I kada ste stigli posle, kako kažete, dva sata vožnje do Žura, je li sve vreme padala kiša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, padala je kiša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste negde usput zastajali da neko izađe radi bilo kakve potrebe, da uzme vodu ili takve stvari?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Zaustavili smo se samo u Ostorozubu, odnosno u Ostrozubu, gde nas je vojska zaustavila, a posle se nismo nigde zaustavili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisu li tražile izbeglice od vas da negde stanete radi neke njihove potrebe?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, niko nije tada mislio na svoje potrebe. Mi smo morali da se krećemo u pravcu granice, nigde se usput nismo zaustavljali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su izbeglice žurile da stignu što pre tamo ili ste samo vi žurili zbog vašeg kamiona?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su spavali dok smo ih vozili, oni nisu znali kuda ih vozimo, nisu imali pojma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa zar nisu i oni čuli to što ste i vi čuli, pošto su bili odmah pored vas, ako su vam ovi rekli da ih vozite prema Žuru ili prema Albaniji, kako to da izbeglice nisu čule, kako to objašnjavate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam razumeo, izvinjavam se, hoćete mu reći da ponovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama su u Mališevu rekli da ih vozite prema granici. Da ili ne?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U Mališevu vojska i policija su nam rekli: „Vozite pravo prema granici, vozite ove ljude tamo“ i to je ono što smo mi uradili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su ti ljudi koje vozite isto to čuli što su vama rekli ili su oni bili daleko od vas? Jesu oni vama to tajno rekli ili su bili ti ljudi prisutni?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ja sam bio u mojoj kabini, ja sam vozio, oni su bili iza, ja ne znam da li su oni čuli ili nisu. Oni su rekli vozačima šta da urade.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali maločas ste rekli da ovi drugi nisu znali gde idu, a sada kažete da ne znate da li su čuli. Šta je od toga, jesu li čuli, ili nisu?

SUDIJA MEJ: On ne može da odgovori na to pitanje. Sačekajte trenutak, on ne može da odgovara u njihovo ime. Mislim da on ne zna mnogo o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U redu.

SUDIJA KVON: Gospodine Tač, vi ste rekli da, kada ste povelili izbeglice u Žur, oni su vas pitali: „Je li granica daleko?“, i vi ste rekli: „Ne više od šest do sedam kilometara“ i onda su vam ljudi rekli: „Hvala vam što ste nas dovezli ovako daleko i što ste nas dovede dovezli.“ Samo trenutak.

SVEDOK TAČ: Oni su nam se zahvalili što smo ih dotle dovezli.

SUDIJA KVON: To ne znači da su oni već znali da idu prema albanskoj granici.

SVEDOK TAČ: Ne znam da li su znali ili nisu. Mi smo im jednostavno rekli: „Ovo je Žur, a odavde je granica šest do sedam kilometara“, i ne znam šta se s njima posle toga desilo.

SUDIJA KVON: U redu, izvolite nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo i tu mislim da nastavim. Rekli ste da ste se zaustavili posle Žura, da je put bio zatvoren. Je li tako?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bio je zatvoren zato što je bilo na njemu mnogo drugih vozila koja su stajala ispred vas. Je li tako?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, da, zbog drugih vozila kamiona, autobusa i mi smo morali da se tu zaustavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zaustavili ste se, znači, na kraju kolone?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, zaustavili smo se na kraju kolone.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što niste čekali da se kolona pomeri napred?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nismo znali da li će kolona da se pomeri napred. Mi nismo imali vremena da čekamo tamo dva dana i rekli smo izbeglicama: „Ako nećete da pešačite, mi ćemo vas povesti“, a oni su rekli: „Dobro, mi ćemo pešačiti.“ Mi smo možda imali vremena, ali to je to što smo mi njima rekli: „Možete da pešačite“, a oni su rekli „da“ i otišli su.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste ili niste imali vremena, rekli ste niste imali vremena da čekate, pa ste vi rekli svojim putnicima na kamionima da nastave da pešače?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Imali smo vremena, ali oni su rekli: „Morali bismo da čekamo dugo vremena ovde“ i krenuli su peške.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je odlučio da oni krenu peške, vi ili oni? Da li ste vi odlučili da im kažete da oni siđu da idu peške ili su oni rekli da će bolje biti da idu peške? Ko je odlučio?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi svi vozači smo se okupili i rekli smo: „U redu, možete li sići i nastaviti peške?“, i oni su rekli: „U redu“, i nastavili su peške.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda su vam se zahvalili što ste ih dotle dovezli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Vi ste upravo rekli maločas kad ste svedočili: „Rekli smo izbeglicama da ne mogu da idu dalje i da se skinu sa kamiona i da idu pešice“, tako ste im rekli. Je li tako?
SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Rekli smo im: „Moraćete da čekate dugo vremena ovde. A možete da krenete peške“ i oni su to uradili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači oni su krenuli peške tako što su prihvatili taj vaš predlog?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, krenuli su peške, to je tačno. Oni su krenuli peške.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na vaš predlog?

SUDIJA MEJ: To smo već prešli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kad smo to konstatovali, nemam ništa protiv. Sada ću se vratiti na početak jer sam hteo prvo da raščistimo ovo što smo upravo čuli. Gospodine Tač, jeste vi bili dosad bili u bolnici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko dugo ste bili u bolnici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: 12 dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste izašli iz bolnice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To je bilo 1994. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste sad ovih nedelja bili u bolnici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači od 1994. godine niste bili u bolnici?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam bio od tada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Po podacima koje ja imam ovde, sve vreme rata u selu Mamuša je bilo potpuno mirno. Je li to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mamuša je tih dana, između 24. marta i 2. aprila bila mirno selo, i mi smo tamo ostali. Nije tad bilo mirno, ali kasnije je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bila su dva punkta policije i s jedne i s druge strane sela. U selu se živelo mirno, da li je to tačno?

SUDIJA MEJ: Rekao je osim vremena koje je opisao u svom svedočenju.

SVEDOK TAČ: Nije bilo kontrolnih punktova u Mamuši.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne u Mamuši, ja kažem u blizini Mamuše, ne u Mamuši. U Mamuši nije bilo.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam nigde išao posle 2. aprila, nisam video nikakve kontrolne punktove, ja sam bio kod kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da su meštani u toku rata sačuvali jednu neeksplodiranu raketu avionsku u Mamuši? Da li ste videli tu raketu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam to video. Nijedna bomba nije pala na Mamušu i ništa nisam video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi živite u severnom delu Mamuše i imate svoju privatnu radnju, kuću u kojoj živite, je li to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nemamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Radite kao prevoznik ili šta, čime se bavite osim zemljoradnjom?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, vozim sopstveni kamion.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je selo bilo do rata nastanjeno 90 posto Turcima i 10 posto Albancima i da je tako i ostalo posle rata. 90 posto Turaka i 10 posto Albanaca. Da li je to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, to je tačno, isto i posle rata. Ista struktura.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nije se ništa promenilo u odnosu pre rata i posle rata u selu Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ništa se nije promenilo. Isto je, ništa se nije promenilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po ovome što ja imam kao podatak, vi ste do rata, celo selo Mamuša živeli normalno kao lojalni građani Srbije i imam podatak da ste izlazili na sve izbore od 1990. do 1997. godine. Je li to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ja nisam išao na izbore, ne znam šta su radili ostali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da su seljaci iz Mamuše redovno išli na izbore, bez obzira što vi kažete da vi niste išli. Da li znate to ili ne znate?

SUDIJA MEJ: Rekao je da ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U selu postoji osnovna škola čiji je direktor bio Turčin po imenu Abdul Tač (Abdul Tac), je li to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, Abdul Tač, to je tačno, Turčin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste rođaci?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nismo. Mi smo samo sugrađani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Direktor ambulante u selu takođe je Turčin, je li tako?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, Turčin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Direktor pošte je takođe Turčin?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Direktor živinarske farme, Refki Mazik (Refki Maziq), takođe Turčin?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: On je umro. Refki je umro pre mnogo vremena. I ta farma više ne postoji, ne radi.

SUDIJA MEJ: Sada je 11 sati, napravićemo pauzu. Gospodine Miloševiću, vi ćete nam svakako objasniti relevantnost ovih poslednjih pitanja, ali nakon pauze. Gospodine Tač, sada ćemo napraviti pauzu od pola sata. Tokom pauze nemojte ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju i nemojte dozvoliti da se bilo ko vama obraća u vezi s tim, uključujući i predstavnike Tužilaštva. Dozvolite da dodam i sledeće pre nego što napravimo pauzu. Danas ćemo raditi sve dok ne bude zgodan trenutak za pauzu, negde oko 15:45, a posle toga ćemo saslušati argumente u vezi sa pisanim podnescima. A sada pravimo pauzu do 11.30.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitali ste u čemu je relevantnost pitanja. U tome da je reč o sasvim normalnim okolnostima, normalnom životu, dobrim odnosima i nesumnjivoj manifestaciji svih građanskih, ljudskih i političkih prava koja su pripadnici turske nacionalne manjine uživali na Kosovu i Metohiji. Da li se sećate da je neposredno pre agresije na Prizren u dva navrata posetila delegacija Ambasade Republike Turske (Turkey) i razgovarala sa turskim partijama iz Prizrena, iz Mamuše, i da je u to vreme obostrano izraženo veliko zadovoljstvo dobrim odnosima između turske nacionalne manjine i vlasti u opštini Prizren? Da li se sećate toga?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da li možete da ponovite pitanje, molim vas? Ja ne znam jer nisam političar, ja sam seljak, ne znam za te stvari.

SUDIJA MEJ: Da li znate nešto o poseti Prizrenu od strane predstavnika Turske ambasade, neposredno pre rata?

SVEDOK TAČ: Ne, ne znam ništa o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate pojedinih pripadnika UČK iz Male Kruše (Krusha e Vogel), Pirana, Samodreža (Samodrezhe) i Studenčana (Studenqan) koji su se jedno vreme krili kod vas?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne znam za to. Ja nisam imao nikakve veze sa UČK, ne znam ništa o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi tvrdite da u vašoj kući ni u jedno vreme pred rat nije bilo pripadnika UČK koji su kod vas našli utočište? Iz ovih sela, Male Kruše, Pirana, Samodreža i Studenčana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nije ih bilo kod mene. A nisam ih viđao ni u selu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate kad je upravo za tim pripadnicima UČK policija vršila pretragu jednog dela vašeg sela, da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mislite da je UČK bila u selu, da ih je policija tražila. Pa nisam video ništa slično tome. Policija je često dolazila. Ja sam seljak zemljoradnik i ja sam često bio na polju ili kod kuće, ali nisam viđao takve stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko su bili ti Albanci koje pominjete da su ubijeni, ta četvorica? Da li znate njihova imena?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su bili iz sela Mamuša. Tri Albanca, a četiri Turčina, to su bili meštani sela Mamuša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je 11. aprila, to je bila nedelja, 11. aprila, tada ste vi bili u Mamuši po vašem iskazu, da su toga dana pripadnici turske nacionalne zajednice iz sela Mamuše i iz Prizrena, u Prizrenu organizovali miting osude agresije NATO na kome je bilo 15.000 građana?

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Sakson.

TUŽILAC SAKSON: Oprostite što prekidam, no kako bi zapisnik bio tačan i kako se ne bi zbunilo svedoka, hteo bih da kažem da mu nismo postavljali pitanja u vezi sa 11. aprilom.

SUDIJA MEJ: Da, to je nešto drugo. Gospodine Tač, postavlja vam se pitanje u vezi sa 11. aprilom, da je tada održan neki miting. Da li nam možete pomoći, da li nam možete reći šta se desilo?

SVEDOK TAČ: Nije bilo mitinga u Mamuši, već nas je policija naterala da održimo miting, prisilili su nas. Poslali su nas u Prizren i rekli su nam da ako ne odemo tamo, da će nam spaliti kuće. Šta smo drugo mogli da uradimo nego da odemo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Tač, 15.000 ljudi je bilo na tom mitingu. Da li vi tvrdite da su oni bili naterani da idu na miting i to uglavnom Turci?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nije bilo 15.000 u Mamuši, u Mamuši je bilo 5.000 do 6.000, mi smo bili prisiljeni. Silom su nas poslali na miting, u suprotnom bi nam zapalili kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekao sam iz Mamuše i Prizrena, na mitingu u Prizrenu, a skoro cela Mamuša je bila na njemu, je l' vi tvrdite da nije tako bilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Svi smo bili tamo. Svi smo bili tamo ali smo bili poslani tamo silom. Rekli su ili moramo da odemo tamo ili će nam spaliti kuće. Šta smo mogli da uradimo nego da odemo. Ja nisam hteo da idem, ali su me oni naterali da odem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, vi ste učestvovali na mitingu protiv NATO-a 11. aprila na silu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, naravno da smo bili naterani. Nisam mogao ništa drugo da uradim, nije bilo drugog izlaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I koliko je ljudi bilo na tom mitingu, po vašem mišljenju, pošto ste bili na njemu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam, bilo ih je puno. Ja sam video, ništa se ne može postići silom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da su na tom mitingu govorili između ostalih Adem Koč (Adem Koc) koji je bio predsednik mesne zajednice vašeg sela i predstavnik, odbornik ispred Turske demokratske partije u SO Prizren? Da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam znao da je on bio odbornik iz Mamuše. Možda je i govorio, ali ja sam bio udaljen, nikad ga nisam video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nikad ga niste videli? Kažete da ga nikad niste videli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da. On živi u Mamuši, ali nisam znao da je on tu neki predstavnik iz sela, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da je tada na istom tom mitingu govorio i Sadik Tanjoli (Sadik Tanjulli), takođe Turčin, predsednik Turske demokratske partije Jugoslavije, advokat i pravnik?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ko je govorio. Mi smo bili dosta udaljeni, na samom kraju, a šta su oni govorili, šta su radili, ko su ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A znate li ko je Zejnel Abedil Kureši (Zenal Abedil Kureshi)? Da li ste čuli za njega? Takođe Turčin.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Znam da je Turčin, ali ne znam šta je on bio rekao. Mene to ne zanima, ja nisam političar, ja sam seljak i ja gledam svoja posla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A znate valjda da je bio direktor osnovne škole „Mustafa Bakija“ Zejnel Abedil Kureši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da je on govorio na tom mitingu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Možda je govorio, razni ljudi su govorili, ali mene ne interesuje to. Ne interesuje me ko je govorio i ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je govorio Sokolj Kuše (Sokol Kushe), Albanac?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ko je on, ne znam. Uopšte ga ne poznajem, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Poznajete li Franju Prengluša (Franja Prenglusha), takođe Albanca koji je takođe odbornik u SO Prizren?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam te ljude.

SUDIJA MEJ: Iscrplili smo ovu temu, svjedok je rekao da ne zna ko je govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, neću ga pitati dalje o Turcima koji su govorili, ali želim da ga pitam u vezi sa tim da li se seća da je prevoz iz sela Mamuše do Prizrena bio organizovan od strane privatnih prevoznika iz sela Mamuša i to „Birlik“ i „Mamuša Turs“. Da li se toga seća?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Šta je organizovano, da se ide gde?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da se ide u Prizren na miting. Prevoznici su bili vaši iz Mamuše, preduzeće „Birlik“ i „Mamuša Turs“. Da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo tamo bili svojim sopstvenim vozilima, a ja sam imao svoj kamion. Ne znam. Svi su došli tamo svojim vozilima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, vi ste išli svojim sopstvenim vozilom na miting na koji ste išli na silu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da. Na silu, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate sredinom maja ili tačnije 13. maja, kad su predsednik i članovi Izvršnog veća Kosova i Metohije došli u Mamušu sa šleperom humanitarne pomoći u hrani, sredstvima higijene i drugim namirnicama i za Mamušu i za naselja koja su takođe naselja sa turskom nacionalnom manjinom? Da li se toga sećate, sredina maja ili tačnije 13. maj? To je bio veliki događaj, cela vlada vam je bila u poseti?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate ništa o tome?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, to nikada nisam video. Ja nisam napuštao svoju kuću i ne znam šta se dešavalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li išta znate o tome da je nakon toga 30. maja UČK kidnapovao predsednika mesne zajednice i odbornika u SO Prizren, tog pomenutog Adema Koča i Morina Mahmeta (Morina Mahmet) koji su bili nekoliko dana zadržani na ispitivanju u podrumu u selu Celina (Celine). Da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne znam to za Morina Mahmeta, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali poznajete te ljude i znate da su ih kidnapovali, da ili ne?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne. Ne znam, nikada nisam čuo za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je od tog jednog najbogatijeg stanovnika mesta Sadika Morine (Sadik Morina) pre agresije UČK nasilno oduzeo sve kamione, vlasništvo njegovog privatnog preduzeća „Birlik“?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ko je to, ne znam, kada je to bilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pred agresiju, da li se sećate toga?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pre agresije ja sam bio u Turskoj, ne znam za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste se vratili iz Turske u Mamušu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Vratio sam se u januaru 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A tada se to i desilo, kako to da ne znate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Kada sam se vratio kući, nisam čuo za to. Nikada nisam čuo za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da je i pre agresije, a i sada UČK uzimala novac za finansiranje terorističke organizacije od građana sela Mamuša, da je reketirala građane sela Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam. Niko nije od mene uzeo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je za vreme rata radna organizacija „Lirija“ iz Prizrena otvorila prodavnicu u Mamuši za snabdevanje meštana osnovnim životnim namirnicama? Da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo imali radnje u Mamuši i dan-danas te iste radnje postoje tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim da, u toku rata, da se snabdevala Mamuša na način na koji sam opisao. Da li se toga sećate, da ili ne?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To ne. Ne sećam se dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate ranjavanja Turkinje Suzane Taškra (Suzana Taskra) u bombardovanju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U selu Mamuša?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, u Prizrenu.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To ne znam, ne znam ništa o tim drugim mestima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ona je radila na TV, emisije na turskom jeziku

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da ne zna za to.

SVEDOK TAČ: Ne, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je na turskom jeziku za vreme rata radio Radio Priština, Radio Prizren, Radio Mitrovica, Gnjilane, svi ti programi na turskom jeziku, da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nismo imali struje tako da tokom rata nismo mogli ništa da čujemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uopšte niste slušali radio i gledali televizuju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, rekao sam da nije bilo struje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da su na turskom izlazile novine „Tan“, „Cergetush“, „Bai Cevrin“, „Esin“, „Sofra“?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam. Ja ne čitam novine. Ja sam zemljoradnik. Znam da su te novine štampane, da su izlazile, ali rekao sam, ne čitam novine, ne čitam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A znate da su štampane, ali ih vi niste čitali, je l' to tvrdite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ja ne čitam novine, ali znam da su izlazile takve novine i da dan-danas izlaze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je Turska demokratska partija imala svoje kancelarije u centru Prizrena? Da li ste vi bili član neke partije?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nikada nisam bio član niti jedne stranke, tako da ništa ne znam o toj stranci. Ja sam zemljoradnik, gledam svoja posla, radim, a stranke me ne interesuju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste čuli za pogibiju cele turske porodice 7. aprila u bombardovanju? To je porodica Gaš (Gash), tri devojčice, majka i otac, Denisa, Rea, Dea, Deana i Mesud. Da li ste čuli za njihovu pogibiju, pošto su oni Turci, nisu poginuli u Mamuši nego u bombardovanju u gradu? Da li ste čuli za pogibiju te porodice u bombardovanju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: A gde su ubijeni? O tome ne znam ništa. Nisam ništa o tome čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste možda čuli da je turska novinarka Šerifa Targut (Sherife Targut), dopisnik turske televizije ATV, opisivala događaj spasavanja dvogodišnje devojčice koju je spasao doktor Andrić iz Prištine? Da li se sećate tog događaja? Bila je posebna emisija na turskoj televiziji o tome.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne znam za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate ništa o tome?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate nešto o tome da je po dolasku NATO trupa na Kosovo i Metohiju kidnapovana osamnaestogodinja ćerka Orana Kasma (Oran Kasma), iz Prizrena, koja je kasnije puštena za veliku sumu novca? Da li nešto o tome znate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate o silovanju i ubistvu jedne udate Turkinje, Ajše Altiparmak (Ajsha Altiparmak), opet posle dolaska NATO trupa, od strane albanskih terorista?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nikada nisam čuo za to.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, postavili ste ovo pitanje, svedok vam je rekao da ne zna. Mislim da nema svrhe nastavljati sa pitanjima u vezi incidenata o kojima on ništa ne zna. Možda bi bilo bolje da pređete na neku drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A verovatno ste u pravu, kao što vidite svedok ne zna apsolutno ništa od onoga što se događalo.

SUDIJA MEJ: Da li imate još neka pitanja u vezi sa njegovim svedočenjem?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam, kako da ne. Da li je tačno da u samom selu Mamuša, dakle slušajte me pažljivo, u samom selu Mamuša kritičnog dana o kome ste maločas govorili, da je velika grupa naoružanih terorista OVK iz sela Samodreže, Studenčane, Male Kruše i Pirana otvorila vatru na patrolu pripadnika MUP-a Srbije, pri čemu su stradali i slučajni prolaznici Mamuše? Da li se toga sećate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Gde je to bilo, gde se to desilo, to o čemu vi sad govorite? Ja za to ne znam. U kom mestu? U Mamuši se nikada tako nešto nije desilo, nikada nije bilo sukoba između policije i pripadnika UČK. Ja ne znam o čemu vi govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o onome o čemu ste upravo vi govorili kako je nekoliko ljudi poginulo u Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Srpska vojska ih je ubila, niko drugi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste maločas rekli da ne znate ko ih je ubio, da to niste videli nego da ste čuli. Otkud znate da su ih Srbi ubili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Vi ste rekli da su ti ljudi bili ubijeni, a oni nišu bili ubijeni na ulici. Oni su bili ubijeni u njihovim sopstvenim domovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako su bili ubijeni?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Te noći mi smo bili kod kuće, a sledećeg jutra smo pronašli njihova tela u njihovim kućama, i mi smo ih sahranili 28. marta, na Bajram.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako su poginuli? Da li znate da kažete kako su poginuli, od čega su poginuli? Od bombe, od metka, od kamena, od čega su poginuli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisu bili ubijeni bombama, nije bilo bombi u Mamuši. Mecima su ubijeni. Dakle, pucnjavom iz vatrenog oružja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A sad kažete da su ubijeni pucnjavom iz vatrenog oružja, a maločas ste rekli da niste čuli nikakvu pucnjavu nikada u Mamuši. Iz kakvog su onda vatrenog oružja mogli biti ubijeni?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak jedan. On je govorio o vremenu pre nego što su nastali problemi u selu. On je rekao da tog dana nije bilo ni bombardovanja ni borbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dozvolite mi da primetim da je prvo tvrdio da nikada nije čuo nikakvu pucnjavu, a maločas je rekao da su ljudi ubijeni u pucnjavi. Ne može biti tačno i jedno i drugo.

SUDIJA MEJ: Ja se ne sećam da je on tako rekao, da je rekao da nije čuo nikakvu pucnjavu 27. marta dakle, te noći, a o tom datumu govorimo sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Upravo ja o tom kritičnom danu i govorim...

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ... i tvrdim da su u njegovoj kući bili skriveni delom pripadnici UČK.

SUDIJA MEJ: Neka svedok na to odgovori. Gospodine Tač, ono što je rečeno jeste da su pripadnici OVK bili u vašoj kući. Da li u tome ima istine?

SVEDOK TAČ: Ne, u tome nema istine. Da su bili u mojoj kući, svi bismo bili ubijeni. Ja nisam imao pripadnike OVK u svojoj kući.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da su albanski teroristi spalili srpsko selo Novake (Malesi e Re) koje je svega četiri kilometara od Mamuše gde je bilo 80 srpskih kuća? Da li znate za to?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam, nisam bio u selu Novake, možda su spaljene, ali ja nisam bio tamo. Nikada nisam tamo išao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li ste išli u Prizren?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, išao sam u Prizren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste videli u Prizrenu da je srušen grob Nozire Džalebija (Nozire Xhalebija), gde su sahranjeni Suzi (Suzi) i Nozire Džalebija? Da li ste to videli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nije uništen, još uvek je tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije ni oštećeno, je li?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nije oštećeno, još uvek je tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste videli srušene spomen-česme u dvorištu džamije u naselju Tahban?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisam to video, nisam bio u tom području, ne znam ništa o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da je u potpunosti srušena Osmani Efendi džamija u Novom Brdu (Novoberde)? Da li znate za to, da li ste čuli od nekoga za to?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Gde je to? Zar to nije crkva? Nikad nisam bio u Novom Brdu, ne znam gde je to. Ne znam ni gde je Novo Brdo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li ste čuli da su u Prizrenu otpušteni sa posla, sada posle dolaska KFOR-a Turci Dželja Jaš (Xhala Jash), Fikrija Nuš (Fikria Nush), Mehi Bekazaz (Mehi Bekazaz), Nurik Malta (Nurik Malta), Jaku Plav (Jaku Plav), Mustafa iz osnovne škole „Mustafa Bakija“, čak i kuriri iz škole iz Mamuše? Da li znate za sve njih ili znate za bilo koga od njih?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam, ne bavim se školama. Ja sam zemljoradnik, ništa ne znam o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li vam išla deca u školu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Jesu, u selu Mamuša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kom su jeziku vaša deca išla u školu? Na albanskom?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To je bilo na turskom jeziku. Oni nisu produžili školovanje, nisu studirali, oni su isto postali zemljoradnici. Išli su u osnovnu školu na turskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, imali ste školu na turskom jeziku. Da li znate da je bilo šest osnovnih škola na turskom jeziku u samom gradu i u selu Mamuša?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nije bilo šest škola, bila je samo jedna škola.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U Mamuši?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U Mamuši je bila jedna škola, nije bilo šest. To nije grad, to je selo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja i kažem u Prizrenu i u Mamuši. A da li znate za četiri srednje škole u vašoj opštini u kojima su isto deca učila na turskom?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam, moja deca nisu išla, tako da ne znam šta se tamo dešavalo, jednostavno ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li znate za lekare Turke, Buljen Krilje (Bulent Krilje), doktor Isak, Mudžada Kovač

(Muxhada Kovic), Rezmije Šata (Resmije Shata), doktor Valkan i drugi Turci takođe koji su radili i koji su vas lečili? Da li znate za njih?
SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam te lekare, možda jesu radili, možda nisu, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate za sudije Šiška Fikrija (Sisko Fikri) i Iskendera Muzbega, da li znate za njih? Takođe Turke?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne znam. Prvi put sam sad na sudu, ovo je prvi put da svedočim i ja ništa ne znam izvan toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je Abdul Tač bio direktor u osnovnoj školi u selu Mamuša?

SUDIJA MEJ: To smo već jednom prešli, mislim da nas ovo nigde ne vodi, osim ako ne želite da predete na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da je u Prizrenu, da su radile dve turske drame koje su izvodile predstave svuda u Jugoslaviji i u Turskoj i u Nemačkoj (Germany), da li nešto o tome znate?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne znam. Nikada nisam imao priliku da odem i da gledam te drame i da odem u pozorište, nikad nisam bio tamo, ne znam da li su bili u Jugoslaviji, da li su bili u drugim zemljama, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li bar znate za selo Mamušu, za svoje selo znači, za kulturno-umetničko društvo „Aškferki“ u vašem selu? Da li za to znate na turskom? Tursko kulturno-umetničko društvo, da li znate za njega?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, postoji, još uvek postoji i ponovo radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate Turke koji su bili članovi Vlade Kosova i Metohije? Članovi Izvršnog veća Kosova i Metohije?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jedan od njih, muškarac Zejnel Abedin Kureši...

SUDIJA MEJ: Ne zna. On ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pitam da li je čuo za Zejnela Abedina Kurešija, bio je ministar tamo, Turčin, mora da je čuo za njega. Da li ste čuli za njega? Niste?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste li čuli za jednu damu, takođe Turkinju, Bude Hasaru (Bude Hasaru)?

SUDIJA MEJ: Ovo nema svrhe, ovo je besmisleno unakrsno ispitivanje. Vi ste u celosti izneli svoje argumente u vezi sa ovim, a ako imate još nešto drugo što želite da ga pitate u vezi sa njegovim svedočenjem, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa sve je ovo u vezi sa njegovim svedočenjem, pošto on ništa ne zna ni o jednoj stvari koja se događala, osim o tome da je pomogao grupi albanskih izbeglica da se skloni iz Mališeva? Da li znate za Adema Koča, za Sadiha Tanjola, za Zejnela Abedina, za Muhameda Ustaiba (Muhammed Ustaibar), za Iljami Čamila (Ilami Camil), za Hasana Merdana (Hasan Merdan), da li znate za bilo koju od tih ličnosti? Sve su to Turci.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Adem Koč je iz sela Mamuša, a za ostale nisam nikad čuo. Dakle, ne znam za njih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate za imena Mahmeta Morine i Haima Šalje (Haim Shala), takođe Turaka koje je UČK kidnapovala?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ništa o tome. Pretpostavljam da su oni negde u nekom zatvoru u Srbiji, ne znam ko ih je oteo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto mislite da bi bili u zatvoru u Srbiji? Oni su bili lojalni građani Srbije i nisu imali sukob sa vlastima.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To kažu njihovim porodicama da se ponekad ti ljudi pojave živi iz Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neki Turčin se pojavio koji je bio u zatvoru u Srbiji, hoćete to da kažete? Kako se zove taj Turčin?

SUDIJA MEJ: Sada smo se jako udaljili od optužnice u ovom predmetu. Gospodine Miloševiću, govorim u svoje lično ime, ako nemate neko relevantno pitanje koje bi se odnosilo na svedočenje ovog svedoka, ja ću sugerisati svojim kolegama da završimo sa unakrsnim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da su izbeglice o kojima vi govorite u Mamuši tražili od vlasti da im pomognu da se sklone i da napuste područje na kome su bile urgožene? Vi ste učestvovali u toj pomoći.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ništa o tome. Mi smo otvorili svoja vrata za njih noću i oni su tu došli da se sklone da spasu svoje živote. Tako se to desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste dali prvu izjavu u vezi sa ovim vašim svedočenjem i kome ste je dali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam te ljude, to je bilo pre godinu dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kome ste dali tu izjavu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Došli su u selo Mamuša i pitali su ko je vodio ljude u Mališevo, mi smo se javili i svedočili. Bilo nas je osmoro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je došao?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam, nisam ih poznavao, ne znam ko su. Oni su bili iz UNMIK-a ili neke takve organizacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su bili Turci, Albanci ili neke druge nacionalnosti?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Bili su iz UNMIK-a (United Nations Mission in Kosovo), nisu bili Turci, govorili su engleski ili tako nešto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su od vas, napisali ste u izjavi da su vas pitali da li znate nešto o telima mrtvih koji su prevezena kamionima. Ko vas je to pitao?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ništa o telima, ja sam prebacio žive ljude, ne znam ništa za taj drugi slučaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ko vas je pitao za te mrtve?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ti ljudi iz UNMIK-a, ne znam ko su bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta su vas pitali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Kako smo otišli u Mališevo da odvezemo sve te ljude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali u vezi sa mrtvima su vas nešto pitali. Šta su vas pitali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam ništa o mrtvima, ništa ne znam o tome.

SUDIJA MEJ: Molim da idemo dalje na sledeću temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Rekli ste: „Na pitanje da li znam nešto o telima mrtvih koja su prevezena kamionima odgovaram: „Nikad nisam bio umešan u tako nešto i nemam nikakve informacije o tome.“ Ja sam vas pitao: Ko vas je to pitao?

SUDIJA MEJ: Rekao je ljudi iz UNMIK-a. Molim vas da idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nemam više pitanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, hvala vam, ja neću imati mnogo. Ali ovo na čemu je Slobodan Milošević sada insisti-

rao nalazi se u poslednjoj rečenici iskaza koji je gospodin Šaćir dao 10. juna 2001. godine i ja bih molio da se taj iskaz, nema mnogo, ipak prezentira i vama, jer nekoliko pitanja koja imam biće vezana za to pre svega.

SUDIJA MEJ: Molim kopije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Šaćir, ja bih vas prvo pitao o onome o čemu ste već na samom početku govorili. Vi ste kazali da je vaše selo bilo mirno, da tu nikada nije bilo konflikata, upotrebili ste tu reč, i da su ovi ljudi došli kod vas u selo da se tu sklone?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste od njih ili bilo koga drugog čuli da je na drugim mestima u drugim selima bilo sukoba?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, da nije bilo sukoba ne bi pobešli od svojih kuća i došli kod nas.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da je bilo sukoba između OVK i vojske, na to mislite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To ne znam, ali bilo je problema, bilo je sukoba, oni su došli kod nas.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li su ikada pripadnici OVK dolazili u vaše selo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nikad ih nisam video. Ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali vi ste ranije, evo treći pasus iskaza koji je dao gospodin Šaćir, 10. juna 2001. u tom trećem pasusu stoji: „OVK nije imala jako uporište ovde, ali su povremeno dolazili.“ Tako ste vi izjavili kada ste govorili o ovome, 10. juna, da su oni poveremeno dolazili. Da li ste tako izjavili ili niste?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, to nisam rekao. Nisam rekao da su dolazili u naše selo, to nisam video.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako možete da objasnite kako je to upisano u vašem iskazu koji ste dali tada?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To ne znam, nikada nisam rekao da je UČK dolazio u selo Mamuša.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. 27. se dogodilo ono o čemu ste već pričali. Tada su armija i policija, svejedno, pretraživali kuće. Je li to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo izašli iz kuća, oni su pretražili kuće, onda smo se mi vratili kućama.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sve kuće su bile pretražene, ništa nije ukradeno iz vaše kuće, ali je bilo ispreturano. Je li tako?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, sve je bilo ispreturano, ali nisu ništa odneli.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li to znači, vi znate da su govorili o tome da traže samo oružje i pošto nisu oružje našli, ništa iz kuće nisu uzeli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam šta su tražili, mi nismo nikada imali nikakvo oružje, niti ga imamo danas, ali znam da su pretražili kuće. To je sve što znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste da je bilo žrtava i da ste ih sutradan sahranili. Da li znate ijedno ime od tih ljudi koji su iz vašeg sela tu sahranjeni toga dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam imena svih, znam imena Turaka, ali ne znam preostalu četvoricu. Ne znam njihova imena.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Takođe ste danas govorili o tome da znate da je tamo došlo, da niste videli, prevrnuo se jedan srpski tenk?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam to video vlastitim očima u tom trenutku. Sledećeg dana, 28. marta oko 10 sati, kada su snage došle da izvuku taj tenk bagerom, onda smo videli kako prolaze.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li znate zašto se prevrnuo? Da li je bio pogođen ili se prevrnuo iz nekog drugog razloga?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR. Ništa nije bilo tamo, taj put je jako uzak, ali tenk nije mogao da prođe, bio je prevelik za taj put.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Onoga dana kada ste kamion vozili, ona dva sata nije vas pratila policija, stigli ste u Žur, naišli na onu kolonu zaustavljenih vozila?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nije mi jasno vaše pitanje, šta hoćete da kažem.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja samo ponavljam ono što ste vi kazali, da ste stigli do zaustavljene kolone i da niste mogli dalje posle dva sata vožnje?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, da, to je tačno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Posavetovali su se da nastave pešice i oni su tako uradili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, tačno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nije bilo armijskih i policijskih trupa, bilo gde na putu, odakle su oni krenuli peške, da li je tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Bile su vojne trupe u Ostrozubu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Za to vas nisam ni pitao, nego ste vozili dva sata, stigli na ono mesto gde ste stali i odatle dalje niste mogli. Tu gde ste im rekli i posavetovali to što ste im posavetovali, na tom mestu nije bilo policije i vojske?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nisam video ni policiju ni vojsku.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste se vratili u svoje selo i ostali ste sve to vreme dalje u svom selu. Da li ste ikad čuli da je na Kosovu pala kakva bomba koja nije iz oružja srpske vojske? Završiću evo sada.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne znam gde je to bilo, nemam pojma.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je uopšte bilo bombardovanja NATO-a?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U mom selu nije bilo, a za ostala sela ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Evo završiću. Hoću da pitam da li ste čuli za druga mesta da se tako nešto dešavalo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Možda je i bilo na drugim mestima, ja ne znam ko je gađao, ko je pucao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Rekli ste malopre da niste imali struje uopšte u selu?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, to je tačno, nismo imali struje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li znate zbog čega niste imali struje?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: To ne znam, kako bih to mogao da znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li znate da su mnoge centrale koje su izvorište struje bile pogođene? To su svi znali.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Hidrocentrale na Kosovu nisu uništene. Ne znam o čemu govorite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala. Hvala, časni Sude.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SAKSON

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, zamolio bih vas da pojasnimo neke stvari koje su pokrenute tokom unakrsnog ispitivanja. Postavljeno vam je nekoliko pitanja u vezi sa izjavom koju ste dali 2001. godine, posebno u vezi sa 3. paragrafom u vašoj

izjavi. Ja ću vam pročitati ono što piše u izjavi i onda ću vam postaviti pitanja u vezi s tim. Treći paragraf kaže sledeće: „Do marta 1999. godine nije bilo većih nepravilnosti u selu. Srbi su dolazili s vremena na vreme tražeći neke ljude, možda pripadnike OVK. OVK nije imala jako uporište ovde, ali su povremeno dolazili.” Gospodine Tač, moje pitanje za vas je sledeće, odnosi se na reč „oni”, u vašoj rečenici, u poslednjoj rečenici paragrafa koji sam vam pročitao. Kada ste rekli „oni” su povremeno dolazili, da li ste pod oni mislili ...

SUDIJA MEJ: Ne, na koga je on mislio?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Na koga ste mislili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nikada nisam video nikakve pripadnike OVK. Mislio sam na policiju i vojsku koja je često dolazila u selo. Nikada nisam video pripadnike UČK.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ta rečenica glasi doslovce ovako: „OVK nije imala jako uporište ovde, ali su povremeno dolazili.” Znači OVK se spominje u toj rečenici, nije imala jako uporište ali...

SUDIJA MEJ: To nije tako u verziji na engleskom. Nema sumnje da to može da se pogleda u dogledno vreme. Ali nismo shvatili šta hoćete da kažete, da li imate još nešto, gospodine Sakson?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da, časni Sude. Optuženi vas je pitao da li znate da li su izbeglice koje su bile u Mamuši tražile od vlasti da im pomognu, da upotrebim njegov izraz. Da li su izbeglice u Mamuši, ili bar neki od njih, došli u Mamušu sopstvenim vozilima? Da li je to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su te izbeglice koje su došle u Mamušu vlastitim vozilima mogle upotrebiti ta vozila i ići njima do granice, da su tako odlučili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Prvo su rekli da oni idu našim vozilima.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Shvatam to, ali ja vas nisam to pitao. Moje pitanje je vrlo jednostavno – da li su te izbeglice mogle jednostavno da uđu u svoja vozila i da idu pravo na granicu, da su tako odlučili?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, jer su ih slali našim vozilima, a komandant koji je došao je rekao: „Kako su ovi ljudi uopšte došli ovamo?“ i mi smo rekli da su oni došli u traktorima, automobilima, zaprežnim vozilima. I onda su oni rekli: „U redu, onda mogu da idu po svoja sopstvena vozila.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pre nego što su pripadnici srpske vojske došli u Mamušu 27. marta, da li su izbeglice koje su bile kod vas u vašoj kući i u drugim kućama u selu, da li su oni mogli da odu na granicu da su to hteli?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, oni su bili u selu. Ne znam šta su oni mislili. Oni su došli kod nas, našim kućama i tu su bili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Predimo sada na 2. april, kada je policija došla u Mamušu i kada ste vi tog dana zajedno sa drugim kamionima otišli iz Mamuše u pratnji policije. U početku, da li ste vi znali šta treba da uradite tog dana?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi nismo pobešli iz sela. Oni su nas naterali da krenemo prema Mališevu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste krenuli, kada ste počeli da vozite, da li ste znali šta ćete tog dana raditi?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo vozili jer, mislite kuda smo vozili?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi znali zašto je vama i vašim komšijama naredeno da kamionima krenete prema Mališevu? Da li znate zašto vam je to bilo rečeno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, kako bismo otišli po izbeglice iz Mališeva.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A da li ste znali gde treba da odvezete te izbeglice?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: U Pirane, a onda nam je Šipka rekao da idemo put Orahovca, dakle da idemo u tom pravcu i tamo smo i krenuli.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pre nego što ste došli u Mališevo, da li ste vi znali šta treba da uradite sa izbeglicama koje ste trebali tamo da pokupite?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Mi smo znali da treba da odemo po njih i da ih odvezemo do Albanije.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Tač, kako ste to znali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa policija nam je rekla. Rekla nam je: „Morate da odete po izbeglice i da ih odvezete u Albaniju.“

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste stigli u Mališevo i kada ste videli tu veliku gomilu izbeglica tamo, da li vam je bilo ko od izbeglica rekao šta se njima desilo?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, nisu nam rekli, ništa nam nisu rekli

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada su se izbeglice ukrcale u vaš kamion u Mališevu, da li ste vi bilo koga od njih pitali da li žele da idu u Albaniju?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Oni su ušli u kamion, ali mi nismo s njima razgovarali, samo smo zatvorili kamion. Oni su nam rekli „Pravac granica“.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A zašto niste pitali izbeglice da li žele da idu u Albaniju ili ne?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa plašili smo se za vlastitu bezbednost, nevezano za njih.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li možete da opišete kako su izgledale izbeglice? Dakle, te izbeglice koje su ušle u vaš kamion, da li su bili srećni, da li su se smejali?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Ne, ne, plakali su, bili su veoma uzrujani.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste došli u selo Žur i kada ste se zaustavili, vi ste onda pitali izbeglice iz vašeg kamiona da li mogu da odu peške do granice. Onda su izbeglice sišle sa vašeg kamiona. Recite nam kako biste opisali izbeglice, kako su oni tada izgledali u tom trenutku?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Pa svi, svi su plakali, mi smo se zagrlili s njima i poželevi smo im sretan put i rekli: „Neka je bog s vama“ i nismo mogli ništa drugo da uradimo i onda smo se vratili.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Samo još jedno pitanje. Vi ste rekli da je u vašem selu bilo mirno između 24. marta i 2. aprila. Kada kažete mirno, da li pod time mislite da nije bilo sukoba, da nije bilo oružanog sukoba?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Nije bilo oružanog sukoba, osim 27. ali tamo nije ni bilo nikakvih sukoba.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: 27. na noć 27. vi ste opisali kuće koje su gorele, da li se sećate toga?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, da, sećam se.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pre nekoliko minuta vi ste rekli da osobe koje su poginule te noći, da su poginule od pucnjave od vatrenog oružja. Da li vi imate neka lična saznanja o tome kako su te osobe umrle, odnosno da li su umrle od vatrenog oružja ili od požara u kući? Ako znate, recite nam.

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Te osobe nisu poginule u požaru, oni su ubijeni iz vatrenog oružja.

TUŽILAC SAKSON: Nemam daljih pitanja.

SUDIJA KVON: Gospodine Tač, da li ste vi ikada rekli istražitelju da ste vi plakali dok ste gledali izbeglice kako se penju u vaš kamion?

SVEDOK TAČ: Da, ja sam plakao.

SUDIJA KVON: Zašto ste plakali?

SVEDOK TAČ: Zato što mi je bilo žao ove moje braće gde idu, sve me je bolelo šta će im se desiti.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Tač, vi ste nam rekli da je putovanje iz Mališeva do Žura trajalo otprilike dva sata?

SVEDOK TAČ: Da.

SUDIJA ROBINSON: Veći deo tog puta vi i izbeglice ste bili sami, odnosno nije bilo vojne pratnje ili pratnje policije. Da li vam je možda palo na pamet da biste možda mogli da pobegnete, da skrenete recimo sa puta i da ne odete direktno pravo za Žur, a nakon toga do albanske granice?

SVEDOK TAČ: Ne, tako nešto mi nije palo na pamet.

SUDIJA ROBINSON: A zašto nije?

SVEDOK TAČ: Pa rekli su nam da ih vozimo na granicu, to je rekla policija. Nismo mogli nigde drugde da ih odvezemo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA KVON: Ali izbeglice su vam lično rekly da idu na granicu, da li je to tačno?

SVEDOK TAČ: Ne, nisu to rekly izbeglice, to je policija rekla.

SUDIJA KVON: Samo da vidim transkript, samo da pogledam, pre nekoliko trenutaka ste rekli: „Izbeglice su ušle u kamion, ali mi sa njima nismo razgovarali. Zatvorili smo kamion i rekli su nam „pravac granica“, tako ste rekli gospodinu Saksonu.

SVEDOK TAČ : Da, tako je.

SUDIJA KVON: Ko su to „oni“?

SVEDOK TAČ : Da, tako je...

SUDIJA KVON: A ko vam je to rekao? Dakle, izbeglice su vam rek-
le da krenete prema granici?

SVEDOK TAČ : Ne, ne, nisu izbeglice to rekle, to nam je rekla po-
licija i vojska, oni su nam rekli da ove ljude odvezemo pravo do
granice.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Tač, vi ste završili sa svedočenjem. Mi
vam se zahvaljujemo što ste došli da svedočite pred Međunarod-
nim sudom. Sada možete da odete.

SVEDOK TAČ : Hvala.

SUDIJA MEJ: Molim da se izjava uvede u dokazni spis.

sekretar: Dokazni predmet broj 52.

SUDIJA MEJ: Obraćam se sada pravnom savetniku, molim da se
prevod 3. paragrafa izjave pojasni. Očigledno je da nešto nije jas-
no, a radi se o važnom pitanju, tako da bi to trebalo rasvetliti.

TUŽILAC RAJNEFELD: Uz vaše dopuštenje, ja bih pozvao sledećeg
svedoka, to je gospodin Hazbi Ljoku (Hazbi Loku). Dok čekamo da

svedok uđe u sudnicu, hteo bih da vas obavestim da imam namenu da svedoku pokažem brojne dokumente. Kako bismo uštedeli na vremenu, možda bismo mogli te dokumente sada unapred da podelimo, a onda bih zamolio sudskog poslužitelja da ih redom pokazuje svedoku. U rezimeu se vidi kada ću pokazati ta dokumenta svedoku.

SUDIJA MEJ: Molim predstavnika Sekretarijata da pomogne. Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK LJOKU: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu i samo istinu i ništa osim istine.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

SUDIJA MEJ: Možete da sednete, izvolite.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine Ljoku, koliko shvatam, vi imate 41 godinu, po nacionalnosti ste Albanac, kosovski Albanac. Vi ste iz sela Kotlina (Kotline), opština Kačanik (Kacanik). Da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li sam takođe dobro shvatio, vi ste oženjeni i imate četvoro dece?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ukratko, vi ste pohađali Pedagošku akademiju u Makedoniji, tamo ste i predavali i postali ste nastavnik 1981. godine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I koliko sam shvatio, nakon toga ste bili direktor osnovne škole u Kotlini od 1994. godine, da li je to tačno?

SVEDOK TAČ – ODGOVOR: Da, krajem 1994. godine.

TUŽILAC RAJNEFELD: Sada bih zamolio poslužitelja da svedoku pokaže dokument broj 3 karta 12.

prevodioci: Molimo da se svedok približi mikrofonu.

SUDIJA MEJ: Gospodine Ljoku, molim vas da se približite mikrofonu kako bi prevodioci mogli bolje da vas čuju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim poslužitelja da prvo pokaže ovu kartu svedoku, a nakon toga da kartu stavite na grafoskop. Gospodine, da li vidite ovu kartu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, sada ćemo kartu staviti na grafoskop. Zamoliću vas da uzmete ovaj štapić ispred vas i da njime pokažete gde se otprilike nalazi vaše selo Kotlina na ovoj karti. Naravno, ukoliko vidite selo na karti.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Selo nije obeleženo na ovoj karti. Ali mislim da mogu da vam pokažem otprilike lokaciju, budući da sam tamo odrastao. Evo ovde, otprilike ovde.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Za zapisnik vi pokazujete na roze oznaku koja se nalazi ispod slova „A” od Ivaja (Ivaje) i od drugog slova „O” od reči Globočica (Gllobocice), da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Na kojoj udaljenosti se nalazi vaše selo od Ivaje, gospodine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Naše selo je susedno selo i udaljenost je otprilike četiri kilometra, dakle to je susedno selo od sela Ivaje, na udaljenosti otprilike četiri kilometra.

TUŽILAC RAJNEFELD: U redu, hvala. Molim da se svedoku pokaže druga karta. Karta se nalazi među ovim dokumentima koje sam

upravo predočio. Časni Sude, hteo bih da vas obavestim da će ovo biti prva karta u nizu karti koje se tiču drugog dela optužnice. Primetićete da ćemo govoriti o deportacijama i da se tu spominju brojne karte. Dakle, ovo će biti karte koje ćemo prezentirati, vezano za mesta ubistava. Sad, na Veću je da odluči da li želite da pojedinačno predočavamo karte ili pak da uradimo isto što smo uradili sa dokaznim predmetom broj 3, dakle da se karte obeleže unutar dokaznog predmeta.

SUDIJA MEJ: Pa mislim da bi ova druga varijanta bila bolja.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da. Jedino sam mislio da će biti problem jer prve karte smo predočili preko gospodina Sparga (Spargo), a ove druge nismo mogli preko gospodina Kertisa (Kevin Curtis). Dakle, pronaći ćemo drugi put, ako možemo.

SUDIJA MEJ: Da, ali biće nam potreban određen broj.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, ja predlažem da ovo bude karta 53/1, da krenemo odatle. Obraćam se sad predstavniku Sekretarijata, da li sam dobro rekao?

sekretar: Da, dokazni predmet broj 53, karta 1.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim dakle sada da se ova karta pokaže svedoku, odnosno da se stavi na grafoskop. Hvala vam. Gospodine, da li vidite vaše selo Kotlinu na ovoj karti?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim vas, pokažite Veću gde se nalazi selo na ovoj karti.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Moje selo se nalazi evo ovde.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu dakle, tu imamo neku zvezdicu i tu stoji reč Kotlina. Da li na severu vidite selo Ivaju?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, na severu. Da, tu imamo Globočicu na zapadu i dalje...

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, gospodine. Sada, gospodine, da li je takođe tačno da ste odslužili redovni vojni rok u JNA 1980. godine, kada ste imali 21 godinu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno, odslužio sam vojni rok 1980. i 1981 godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste služili u nekoj posebnoj jedinici tada?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mislite na vojni rok, dok sam služio vojni rok?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Ja sam služio vojni rok i bio sam u vojnoj policiji u vojsci bivše Jugoslavije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, gospodine. Sada bih hteo da se usredsredimo na početak marta 1999. godine, dakle, pravo prelazimo na taj datum. Vi ste pokazali na selo Ivaja na karti i rekli ste da je to bilo susedno selo. Da li se nešto desilo u susednim selima uključujući i selo Ivaja otprilike oko 8. marta, i ako jeste, molim vas, recite nam šta?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Šta se desilo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Pa ujutro 8. marta 1999. godine, u blizini mog sela i okolnih sela osetili smo da padaju granate i takođe smo čuli i eksploziju, dakle, shvatili smo da se tamo nešto dešava. Stanovništvo je htelo da sazna šta se dešava. Bilo mu je stalo da sazna šta se dešava.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A da li su saznali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, pucnjava nije prestala čitavog toga dana. Nakon granatiranja čula se pucnjava iz raznog oružja.

To je trajalo tri dana, to smo sve mogli čuti u selu. Bilo nas je strah, tako da smo se sklonili na jedno mesto pri kraju sela, mada se ni tamo nismo osećali bezbedno. No, iz straha mi smo se usudili da ostanemo u svojim kućama. Tako da smo se tamo sklonili i hteli smo da vidimo šta treba uraditi s obzirom na okolnosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim vas, zaustavite se tu samo na trenutak, hteo bih da se malo vratimo. Vi ste govorili prvo o 8. martu, da ste tada čuli granatiranje.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi u odrednom trenutku otišli u susedno selo Ivaja kako biste lično saznali šta se dešava?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, ja sam otišao u selo Ivaja, ali kasnije, dva do tri dana, nakon 8. marta. Mislim da je to bilo ili 11. ili 12. marta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, vi ste rekli da ste otišli tamo, a sad vas pitam kada ste otišli u Ivaju i šta ste tamo videli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Kada sam stigao u Ivaju, video sam razorene kuće, spaljene, neke su i dalje gorele i dimile se, a neke su bile uništene od tenkova koji su prolazili kroz selo. Takođe sam video da je i džamija razorena. Takođe sam video i mrtvu stoku kako leži po ulicama, a takođe sam video da je pola zgrade škole razoreno i spaljeno. To je ono čega se ja sećam.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A što se tiče džamije, da li se sećate koji delovi su bili razoreni i razrušeni?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Džamija je bila razorena, spaljena, i zgrada i minaret je pola bio razrušen, ostali su samo zidovi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pre nego što predemo na druga mesta, recite mi da li vi znate zašto je selo Ivaja granatirano?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Oko sela Ivaja nalazili su se vojnici UČK, oni koji su pokušavali da zaštite stanovništvo od najgore sud-

bine koja bi mogla da ih zadesi. Ja mislim da su stanovnici tog sela uspeli da izbegnu ono najgore.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, vi ste nam rekli da ste tamo otišli nekoliko dana kasnije. No, sada bih hteo da porazgovaramo o onom vremenskom periodu između. Rekli ste da ste čuli granatiranje 8, zatim ste nam rekli da ste videli posledice tog granatiranja 11. ili 12. marta. Sada bih hteo da se usredsredimo na 9. mart, to je naredni dan nakon što ste čuli granatiranje. Recite nam da li se bilo šta desilo u vašem selu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Isto se desilo u jutarnjim satima, čuli smo kako granate padaju u našem selu i sa udaljenosti smo mogli da vidimo srpske položaje. Dakle, mogli smo da vidimo položaje odakle se granatiralo sa Kašana (Kashan), a sa tog mesta se naše selo moglo jako dobro videti. Dakle, granatiralo se iz tog pravca, a takođe i sa istoka i sa severa. Vladala je ista uznemirenost, ljudi nisu znali šta da rade, nisu znali sa koje strane dolaze napadi i nisu znali da li će im se desiti nešto još gore, da li će vojnici doći u selo. Neki mlađi ljudi koji su bili hrabriji, oni su izašli na polje kako bi videli šta se dešava. Tamo postoje dva puta, jedan za Kačanik, a drugi za Globočicu. Stanovništvo je htelo da pobegne.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A zašto je htelo da pobegne, čega su se plašili?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Plašili su se srpske vojske jer nekoliko meseci pre toga mi smo mogli da vidimo šta se dešava na čitavom Kosovu, tamo gde je stanovništvo bilo bespomoćno, svi su znali čega se plaše.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, sada je jedan sat i mislim da bi ovo bio zgodan trenutak za pauzu. Dakle, sada ćemo napraviti pauzu. Gospodine Ljoku, molim vas, imajte na umu da tokom ove pauze i svih budućih pauza tokom vašeg svedočenja da ni sa kim ne razgovarate o svom svedočenju, a to uključuje i pripadnike Tužilaštva. Molim vas da se vratite ovde u 14.30.

SVEDOK LJOKU: Da, časni Sude.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Rajnefeld (Ryneveld).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine Ljoku, pre pauze sam vam skrenuo pažnju na incident u vašem selu, 9. marta, i mislim da ste nam rekli nešto u smislu da su ljudi u vašem selu odlučili da odu. Možemo li tu sada nastaviti i možete li nam reći, mislim da ste pomenuli da su mladi ljudi otišli u izvidnicu, da vide šta se dešava. Da li su se oni vratili, da li su vam rekli šta se dešava?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, neki su se vratili u selo. Oni koji su išli putem do Kačanika vratili su se i rekli da srpske snage dolaze iz tog pravca i da je put blokiran. Rekli su da je na njih pucano, da je pucala srpska vojska.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Na osnovu te informacije, šta ste vi ostali seljani odlučili da uradite?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Sve stanovništvo je bilo na ulicama sela, i s obzirom da smo bili blokirani s te strane, odlučili smo da krenemo u pravcu granice prema selu Globočica, i to smo i uradili.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Mislim da ste nam ranije rekli da su bila dva puta, jedan put je bio blokiran, a drugi put koji je bio otvoren bio je put prema granici, je li to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. U to vreme taj put je bio otvoren, tako da je stanovništvo krenulo prema Globočici.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Šta se onda desilo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Stanovništvo, uključujući žene, decu i starije krenulo je prema granici. Znali smo da srpske snage patroliraju ulazom u Globočicu i mi mladi muškarci, a pri tom mislim na one od 17 do 50 godina plašili smo se, jer smo bili sigurni da

će nas odvojiti od naših porodica. Zato smo mislili da bi za nas bilo bezbednije kada bismo se sklonili u okolini sela. Tako da smo se mi odvojili, nismo išli sa njima, sa ženama, decom i starijim, oni su produžili i nosili sa sobom i bolesne.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste saznali jesu li oni uspeli da pređu ceo taj put ili su bili zaustavljeni na tom putu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mi koji smo se razbežali, odnosno sakrili u okolini sela, mislili smo da smo našli bezbednije mesto i dalje smo pratili put prema Globočici da vidimo da li će naše porodice, žene, uspeli da prođu. Ja sam vlastitim očima sa mesta na kome sam se krio video žene kako prilaze naselju koje se zove Drešec (Dreshec), koje su morale da prođu da bi stigle do granice, i kako na njih pucaju, i to rafalima pucaju srpske snage koje su bile u Globočici. To se moglo videti, jer to se naselje moglo videti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine Ljoku, izvinjavam se ako sam vas prekinuo, završite rečenicu, rekli ste moglo se videti naselje...

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, moglo se videti to naselje, ja sam mogao da ga vidim. Mogao sam videti kako su ljude zaustavili.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Rekli ste srpske snage. Kada to kažete, na koga mislite? Koga ste vi videli, kakve ste srpske snage videli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Video sam srpske tenkove, video sam srpsku vojsku i srpsku policiju. To su srpske snage.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li su bili svi zajedno ili su bili odvojeno, da li je to bila vojska u tom naselju Drešec? Šta možete da nam kažete o tome?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Srpske snage nakon što su zaustavile stanovnike i nisu im dozvolile da uđu u Globočicu, onda se stanovništvo sakrilo u tom naselju. Međutim, pola sata kasnije ušli su tenkovi u to naselje, mogli smo da ih vidimo sa te udaljenos-

ti. Videli smo policiju i vojsku kako pretražuje to naselje, iako niko tu više nije živio, bilo je prazno naselje, i oni su počeli da pljačkaju i da pale to naselje u celini.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sad ću vas ovde zaustaviti na trenutak jer ste otišli malo dalje nego što sam ja to želeo. Rekli ste nam da su srpske snage zaustavile žene, decu i starije, onda ste počeli da pričate o tenkovima, vojsci i policiji. Ono što ja želim da vas zamolim jeste da pogledate dokazni predmet 18, pošto ste govorili o vojsci i policiji. Dakle, pogledajte dokazni predmet 18 i da vidite da li na njemu prepoznajete neku od uniformi, vojske ili policije, koju ste videli toga dana, i ako prepoznajete, možete li nam je pokazati? Uzmite pokazivač, molim vas. Sada je to na grafoskopu, hvala vam. Prvo, vojnici, da li ste videli kakve su uniforme nosili vojnici, ako su nosili uniforme? Da li možete na dokazu broj 18 da vidite uniformu koja bi ličila na te uniforme?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Vojnici su nosili uniforme ove boje, manje-više zelene, sa linijama.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi nam pokazujete dokazni predmet 18, fotografiju broj 9?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste tamo videli još neke uniforme?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. To su bile i policijske uniforme, tamnoplave, sa linijama, uglavnom su bile plave boje, to su uniforme broj 6.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ja sam vas prekinuo u trenutku kada ste rekli da ste takođe videli tenkove i videli ste kako se kuće pljačkaju i uništavaju. Možete li tu sada nastaviti, da li je to bilo istoga dana, 9. marta, kada ste to videli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. To je bilo istoga dana.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Recite nam šta ste videli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U tom naselju policija i vojska je delovala zajedno, išli su po kućama i brzo zatim se digao dim od kuća. Oni su pljačkali, odnosili stvari koje su im se sviđale. To je bilo jedno naselje u selu Kotlina, i onda su iste te snage krenule prema centru sela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da bi nam bilo sasvim jasno, to naselje o kojem govorite, da li je to isto naselje Drešec o kome ste ranije govorili ili je neko drugo naselje?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: To je isto to naselje, Drešec. To naselje je potpuno spaljeno.

SUDIJA MEJ: Da bismo mogli da pratimo, to je sve Kotlina, a ne Globočica, je li to tačno?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Tako sam ja to shvatio, ali pitaću svedoka. To je naselje blizu mesta Kotlina, na putu do Globočice, ako sam ja to dobro shvatio? Da li sam ja to dobro shvatio, Drešec je naselje kod vašeg sela Kotlina, a to je u pravcu u kojem ste vi krenuli napuštajući Kotlinu da biste stigli do Globočice?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Kada ste videli šta se desilo u naselju Drešec, u naselju Kotline, rekli ste da su oni krenuli u centar grada. O kojem gradu govorimo, da li je to Kotlina?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, otišli su u centar sela, u glavni deo sela gde se nalazila škola i radnje. U centar sela stigle su i druge snage iz pravca Ivaje i oni su pljačkali, sve su pljačkali.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li znate o kakvim snagama govorimo, kada kažete druge snage?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Snage koje su ušle u centar sela, nisam ih mogao videti, ali sam video kako se kreću prema centru sela. Pošto sam se krio, mogao sam da vidim samo kako pljačkaju i pale to naselje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Nastavite, molim vas. Šta se onda desilo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Tokom dana nastavila se puščana paljba ali pre mraka je prestala i mi smo se polako vratili u selo da vidimo šta se desilo. Dakle, vratili smo se u selo i u isto vreme su se vratile i naše porodice, žene i deca i videli smo da je sve uništeno. Vrata, prozori su provaljeni, spaljeni, pored puta je bila jedna radnja koja je pregažena tenkovima kad su ulazili u selo. Nije bilo struje, u stvari pre ofanzive nismo imalu struju, bilo je strašno. Svi su tražili svoje najbliže, čekali smo celu noć da se ljudi koji su pobjegli vrate.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Žao mi je što moram da vam postavim to pitanje, ali moram da vas to pitam. Da li je bilo nestalih?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, bilo je nestalih. Sledećeg jutra OEBS je došao u selo, to je bilo 10. marta ujutro, tada su došli. Svi smo shvatili da su oni stigli. Milaim Ljoku (Milaim Loku) je bio jedan od nestalih, to je moj brat, i još jedan seljanin, Emrlaj Kuči (Emerlah Kuqi). Oni se nisu vratili i mi smo tražili od OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) da saznaju da li su ih srpske snage zarobile i odvele sa sobom ili nešto slično tome. Međutim, nekoliko dana kasnije, oni nisu znali ništa o tome, ova dvojica nisu bili zarobljeni. Onda sam ja zajedno sa drugima počeo da ih tražim oko sela, misleći da ćemo ih naći, da su možda ubijeni, jer jednostavno se nisu pojavili.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste ih u stvari pronašli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Tokom pretrage, nakon šest dana našao sam svog brata. Bio je ubijen, bio je u seoskom potoku.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da li želite čašu vode?

SUDIJA MEJ: Gospodine Ljoku, možemo li nastaviti ili želite pauzu?

SVEDOK LJOKU: Ne znam.

SUDIJA MEJ: Napravićemo pauzu od pet minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Jeste li sada dobro, gospodine Ljoku, možemo li nastaviti?

SVEDOK LJOKU: Pokušaću.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, idemo onda na jednu drugu temu. Mislim da ste nam rekli da je 10. marta došao OEBS, je li to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko dugo su ostali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ostali su u selu do 23. marta, ako ne grešim, da tako je, 23. mart.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A za to vreme, kakvo je uopšteno govoreći bilo stanje u vašem selu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U tom periodu smo se svi osećali bezbedno. Ostali smo u selu, bolje smo spavali. Iako nije bilo struje, oni su došli u selo noću kolima i držali su noću upaljene farove na kolima, tako da se osećamo bezbednije, da možemo da spavamo mirno sa svojom decom i porodicama.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko se vi sećate, oni su otišli 23. marta, da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li se nešto desilo sledećeg dana, 24. marta?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, nešto se desilo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li nam to ispričati, molim vas?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ujutru toga dana selo je bilo izloženo granatiranju. Ponovo je nastupila panika među stanovništvom. Većina seljana su mislili da će se OEBS vratiti. Nisu shvatili da su oni otišli, da se neće vratiti. Shvatili smo da je počela pucnjava.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Rekli ste: „Počela je pucnjava”. Odakle je došla pucnjava i o čemu govorite, da li je reč o puščanoj, puščanim mecima ili je reč o granatiranju iz nekog drugog oružja?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Selo se nalazi u dolini. To je jedno planinsko selo koje se nalazi u dolini. Otprilike nekih 150 metara iznad sela, iznad škole pojavio se tenk, mi smo ga videli kako se približava selu, a posle toga su došli vojnici i policajci.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko dugo je trajalo granatiranje?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Granatiranje nije dugo trajalo. Od zore, otprilike negde oko šest sati ujutro do sedam sati. Granate nisu padale na selo već oko sela. A onda je granatiranje prestalo i onda su počeli da pucaju iz tenka, ne iz tenkovske cevi nego iz oružja koje je bilo pozicionirano na tenku. Takođe se čula puščana vatra.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A gde su, u kom pravcu su bili usmereni ti meci?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ti meci su bili usmereni na kuće u selu. Oni su pucali iznad kuća. U selu ima jedan veliki kamen i oni su pucali na taj kamen, i pucali su oko sela da bi sejali strah među stanovništvom. I onda, kada smo potpuno izgubili nadu da će se posmatrači OEBS-a vratiti, i kada smo čuli kako se približavaju tenkovi, svi mlađi ljudi su u strahu napustili selo jer su hteli da se sklope na neko bezbednije mesto. Ko god je mogao da ode, otišao je. Moj rođak i ja smo bili razdvojeni od naših porodica i otišli smo u južni deo sela. Većina ljudi je krenula tim putem. Tu je bio jedan duboki potok. Tu smo se zaustavili. Okolo su bila brda i planine. Mi smo se tu zaustavili da vidimo šta se dešava. Bilo je jako kasno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Zaustavite se tu, molim vas, na trenutak. Vratićemo se na ovo. Kada je počelo granatiranje vašeg sela, da li ste vi videli da bilo ko uzvraća vatru iz sela, dakle, da uzvraća vatru onima koji su napadali selo? Drugim rečima, da li su meštani uzvratili vatru?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne. Meštani nisu uzvratili ni ispalili nijedan metak, nijedan metak nije ispaljen od strane meštana. Mi smo svi znali da seljani nemaju oružje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A sada da se vratimo na ono kada ste se vi i vaš rođak sakrili. Mislim da ste spomenuli južni deo sela ili sam možda pogrešno shvatio?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, mi smo otišli u južni deo sela. Tamo postoji jedna uzbrdica i odatle može da se vidi veći deo sela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A sa tog mesta, recite Sudu šta ste mogli da vidite?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Sa tog mesta smo videli policiju i vojsku koji su okružili selo i to uglavnom na severnoj strani. Oni ne samo da su pucali sa tenka, već su takođe bili i u selu i približavali su se, a sve vreme su pucali na neke od kuća koje su bile na uzvisini u blizini planine. Ja sam video neke mlađe ljude u tim kućama koji su se zbog straha od požara približavali tim kućama, oni su bili nekih 15 metara udaljeni od tih kuća, ali nisu stigli do kuće jer su ih srpske snage zarobile, uhvatile. Njih su okupili na jednoj poljani u blizini tih kuća i tamo su ih držali, tamo su ih okružili i držali, zatim su ih zlostavljali i rečeno im je bilo da vežu ruke iza, da stave ruke iza potiljka...

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste tamo videli neke starije muškarce, decu, žene?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Šta ste videli sa onog mesta na kome ste bili, šta ste videli da oni rade?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Srpska policija zajedno sa vojskom, oni su zajedno delovali, oni su ulazili u svaku kuću, pretresali su svaku kuću, isterivali su ljude iz tih kuća, a u međuvremenu su mnogi i napustili svoje domove i okupili su se u centru sela. Policija i vojska je otišla tamo, oni su odvojili starije ljude od žena i dece, rekli su im da legnu na zemlju licem prema dole i onda su odvojili žene i decu. Pretresli su i žene i decu i oduzeli su im sve dragocenosti. Dakle, ulazili su u sve kuće i izlazili, a od onih ljudi koji su i dalje bili u kućama, od njih su tražili da napuste svoje domove i to je trajalo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, zaustaviću vas na trenutak kako bismo čuli određene detalje. Rekli ste da ste videli tenk. Sada bih zamolio poslužitelja da svedoku pokaže dokazni predmet broj 17. Gospodine, dokazni predmet 17 se sastoji od četiri lista i na njima se nalaze neka vozila. Molim vas da pogledate sve te četiri strane i da nam kažete da li tu vidite, na bilo kojoj od tih fotografija, ta vozila o kojima ste govorili, koja ste videli. Dakle, pogledajte prvo, pa nam onda recite.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Evo, ovaj tenk sam video toga dana. Ovaj tenk obeležen brojem 6.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala vam.

SVEDOK LJOKU: Dakle, tenkovi su bili ovakvi kao ovaj ovde na fotografiji broj 6.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A koliko tenkova ste videli sa mesta gde ste vi bili?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Sa mesta gde sam se krio, video sam kako se jedan tenk zaustavlja iznad sela, a ostali kako se kreću prema selu. Tu postoji jedna okuka na putu, a mislim da su se dva do tri tenka uputila ka selu i da su došla do školskog dvorišta. Osim tenkova...

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Nastavite slobodno.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Takođe je bilo oklopnih vozila. Ne znam tačno kako se zovu, mislim da se zovu „pincgaueri“ (Pintzgauer).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li vidite bilo koje od tih vozila na nizu, na ovom nizu fotografija dokaznog predmeta 17? Dakle, ovo vozilo koje vi zovete „pincgauer“.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. To je ova vrsta vozila ovde na fotografiji broj 7.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A koliko takvih vozila ste videli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Evo, ovde na fotografiji broj 7. Ova vrsta vozila. Video sam dva do tri takva vozila. Međutim, video sam još jednu vrstu vozila.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pogledajte fotografije i recite nam da li vidite i tu vrstu vozila?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, evo ovo vozilo na fotografiji broj 1. Veliko vozilo slično tenku, skoro kao tenk, ali bez duge cevi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dakle, tenkovi, „Pincgaueri“ i ovo vozilo koje ste videli na fotografiji broj 1 dokaznog predmeta 17, sva ta vozila su bila tamo u blizini vašeg sela 24. marta?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Idemo dalje, gospodine. Bili ste počeli da govorite o muškarcima, ženama i deci, odnosno kako su razdvojili muškarce od žena i dece i kako su muškarcima rekli da ruke stave pozadi na potiljak. Ljudi koji su im govorili to, recite nam da li ste videli kako su oni bili obučeni, dakle, srpske snage. O kojoj vrsti srpskih snaga se radilo? A takođe bi možda dokazni predmet broj 18 bio od pomoći. Recite nam prvo ono čega se sećate, da li je bilo policije?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Pa tamo su bile i vojne i policijske snage.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kako ste znali da se radi o policiji, da li su imali neke oznake?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Pripadnici vojske su imali na sebi zelene uniforme sa nekim linijama, a pripadnici policije su imali plave uniforme sa nekim linijama, ali dominantna boja je bila plava. A onda na pozadini je pisalo „Milicija“, na leđima im je pisalo „Milicija“.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste videli neke starije muškarce u bilo kom trenutku, dakle sa onog mesta na kome ste vi bili?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, sa svog mesta sam mogao da vidim žene i decu kako stoje u sredini. Oni su bili bliži mestu gde sam se ja krio, tako da sam to mogao bolje da vidim. Nije bilo puno muškaraca, nekih dvadesetak muškaraca, starijih muškaraca koji su ostali tu sa ženama i, kao što sam rekao, svi su oni ležali na zemlji licem prema dole, a bili su okruženi policijom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi poznavali neke od tih starijih muškaraca, po imenu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, sve sam ih poznao. Idriz Kuči (Idriz Kuqi), on je imao otprilike 55 godina, imao je belu kapu, a njega su uputili ka džamiji u selu i on se nikada nije vratio toj grupi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Nerado vas pitam ovo, ali moram. Gospodine, recite nam da li ste vi ikada kasnije videli Idriza Kučija, dakle, nakon ovog događaja?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, video sam ga kasnije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A gde i pod kojim okolnostima?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nakon okupacije srpske snage su otišle, povukle su se, a telo Idriza Kučija je bilo pronađeno u dvorištu kuće Limanija Ljokua (Liman Loku). On je bio upucan u dvorištu kuće blizu toaleta. Prostreljen je kroz glavu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pre nego što krenemo dalje, gospodine...

SUDIJA MEJ: Gospodine Ljoku, da li ste vi lično videli to telo?

SVEDOK LJOKU: Ne, ne, nisam lično video.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li vam je neko rekao da je video telo ili ste vi lično videli telo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam video vlastitim očima telo Idriza Kučija, ne samo njegovo telo, video sam i druga tela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Da se vratimo na nešto drugo za trenutak. Dakle, dok ste posmatrali šta se dešava sa seljanima na onom mestu gde ste se krili, to ste mogli sve da vidite golim okom?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, da, da. Sve vreme sam to mogao da vidim golim okom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste imali bilo šta pri ruci što vam je omogućilo da sve to bolje pratite i vidite?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Moj rođak i ja smo imali dvogled koji smo koristili u lovu, i, naravno, to nam je pomoglo da bolje vidimo šta se sve dešava. Mesto na kome smo mi bili nije bilo mnogo udaljeno, tako da smo mi mogli da vidimo ono što se dešava.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, ja sam vas pitao u vezi onih starijih muškaraca i vi ste rekli da su odveli Idriza Kučija. Da li ste videli da se nešto desilo ženama i deci, i ako ste videli, recite nam šta?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Kao što sam rekao, žene i deca su bili opkoljeni pripadnicima srpskih snaga, a negde oko 14.00 ili 15.00 sata pojavila su se dva kamiona i to iz pravca Lača (Lac) i donjih oblasti i onda su ukrcali žene i decu u ta dva kamiona. S obzirom da nije bilo dovoljno mesta, oni koji nisu mogli da se ukrcaju u kamion, njima su rekli da prate kamione peške i sve vreme su im pretili kundacima pušaka.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kada kažete kundacima, mislite na kundak oružja, na kundake pušaka?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, mislim na policiju, dakle, imali su upereno oružje u žene i decu i oni su ih pratili.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Recite nam, otprilike, koliko je bilo žena i dece tu okupljeno, koliko je njih stalo u ta dva kamiona i odvezeno? Dakle, koliko je bilo okupljeno žena i dece?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Pa, rekao bih otprilike njih 400. Naše selo je malo selo, ima oko 500 stanovnika. Bilo je 100 muškaraca, a otprilike 400 žena i dece. Dakle, rekao bih oko 400, 350, 400.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Ova dva kamiona iza kojih su išli ostali peške, recite nam u kom pravcu su se uputili ti kamioni?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Otišli su u pravcu sela Lača, Kašana, u pravcu Kačanika, dakle, taj put vodi ka Kačaniku.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A ko je upravljao tim vojnim kamionima, seljani ili neko drugi, da li znate?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da li možete, molim vas, da ponovite pitanje?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li znate ko je vozio te kamione, seljani ili neko drugi?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Kamioni su pripadali srpskoj vojsci.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Nakon što su se odvezli ti kamioni, da li se nešto desilo muškarcima koji su bili zarobljeni, a koji nisu odvedeni zajedno sa ostalim seljanima?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: One koje su ranije uhvatili u obližnjoj šumi nakon što je stanovništvo otišlo, ti ljudi su poređani sa rukama na potiljku, odvedeni, oni su odvedeni u planinu iznad sela, dakle, odveli su ih na planinu i odveli su ih u blizini dve velike rupe. Tu su bile dve velike rupe jer mnogo godina pre toga

meštani su kopali tražeći vodu, i te dve rupe su i dalje bile tu, suve, ali veoma duboke.

TUŽILAC RAJNEFELD: Gospodine, znam da je ovo veoma bolno za vas, to što morate sve to da ponavljate, ali ja ću vas zamoliti da se ipak potrudite.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Tamo je bilo, otprilike, dvadesetak ljudi. Njih dvadesetak su vodili ka toj šumi, većina su bili mladi ljudi. Dovedi su ih do tih rupa, oni očigledno nisu znali šta će im se desiti. Oni prvi koji su došli do rupa, njih su bacili u rupe, njih dvojicu ili trojicu. I onda se sve to desilo, to je bila noćna mora.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Shvatam.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mogao sam da čujem krike, jauke.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine Ljoku, ako možete, pokušajte samo da nam kažete šta se desilo. Vi ste sve to videli, zar ne?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, sve sam video golim okom. Mogao sam da im čujem glasove, mogao sam da čujem njihove jauke.

SUDIJA MEJ: A šta im se desilo?

SVEDOK LJOKU: Na razne načine su ih zlostavljali. Neki od njih su molili nadajući se da će ih pustiti da odu. Otprilike nakon pola sata sve njih su pobacali u rupu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li se nešto desilo neposredno nakon što su ih bacili u te rupe?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nakon toga, policija se vratila u selo. A istovremeno sam video kako gore kuće.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A pre nego što ste to videli, dakle, oni su ubacili te mladiće u rupe, recite nam da li ste videli bilo šta drugo vezano za te rupe? Nakon što su bacili mladiće u rupe, da li se nešto desilo odmah nakon toga?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, jeste. Malo kasnije. Dakle, ja sam mogao da vidim kuće u plamenu, a nakon toga sam čuo snažnu eksploziju i onda sam video iz tih rupa kako izlazi dim. I shvatio sam da od njih nije ništa ostalo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ja bih vam u ovom trenutku pokazao nekoliko fotografija. Molim da se svedoku pokaže dokument koji je obeležen brojem K 1040A. Molim da se to svedoku prvo pokaže pre nego što se stavi na grafoskop. Gospodine, sada pošto ste videli ovu fotografiju, molim da se ista stavi na grafoskop. Gospodine, vi ste nam rekli da je na putu prema Kotlini bila planina sa dve rupe. Ako pogledamo ovu fotografiju, da li na njoj vidimo selo Kotlina?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. To je selo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U pozadini izgleda da se vidi jedna planina, a onda imamo crvenu strelicu koja pokazuje na nešto što izgleda kao rupa u drveću. Recite nam šta je to, da li su to te rupe?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Molim da se sada pokaže fotografija,

SUDIJA MEJ: Molim broj za dokazni predmet.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 54. Časni Sude, sledeća fotografija će biti ova koju vam sada pokazujem, K 22 71. Dokazni predmet Tužilaštva broj 55.

SUDIJA MEJ: To, u stvari, na fotografiji izgleda kao pećina, kao da su neke pećine, možda pogrešno gledam.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pa svedok bi mogao da objasni, no, ja mislim da se radilo o, da su to bile rupe kada su kopani bunari, a da su ovo rupe nakon eksplozije. Ovo su fotografije koje je svedok doneo, dakle on bi mogao da nam objasni. Gospodine,

pogledajte ovu fotografiju, dokazni predmet 55. Da li ste vi doneli sa sobom manju kopiju ove fotografije sela Kotline kada ste došli da svedočite?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je ovo uvećana fotografija one fotografije koju ste vi lično doneli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sudija Mej (May) je pitao da li su to pećine ili nešto drugo. Šta nam vi možete reći u vezi sa ovim rupama? Mislim da ste nam ranije rekli da je neko iskopao te rupe.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, tako je. Rupe su iskopane jer su seljani tražili vodu. One se nalaze iznad sela i to je trebalo da bude voda za selo, međutim, seljani tu nisu našli vodu tako da su rupe ostale takve kakve jesu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi svedočili da su te mladiće bacili u ove rupe? Njih dvadesetak?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to sam video svojim očima, sve njih su bacili u te rupe.

SUDIJA ROBINSON: Možete li nam reći koliko su duboke te rupe?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, da li ste vi videli te rupe nakon eksplozije?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, ne, ja lično nisam otišao do rupa.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li znate koja je bila dubina tih rupa pre nego što su te mladiće ubacili? Da li ste vi ikada pogledali i videli koliko su duboke te rupe?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, ne znam. Nisam ih nikada video ni pre ni nakon toga. Samo znam da su one bile tamo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Predlažem da idemo dalje i da se posle vratimo na završno pitanje. Gospodine, ti mladići koji su ba-

čeni u te rupe koje ste vi videli, da li je iko od njih bio pripadnik OVK i da li su bili borci, koliko je vama poznato ili su bili civili? Da li nam to možete reći?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Svi su bili civili, iz sela. Među njima su bila i dva učenika iz srednje škole. Uhvaćeni su dok su bežali iz svojih kuća da spasu svoje živote.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, vratićemo se na te ljude za koji trenutak. Rekli ste nam da otprilike u isto vreme kada ste videli kako ta tela bacaju u te rupe, videli ste i kako se u selu pale kuće. Da li su srpski vojnici i policija na kraju otišli iz sela Kotlina tog dana?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Kasnije te večeri, kada je pao mrak, oni su se povukli i ostavili su selo u plamenu. Sve kuće su gorele, sve štale su gorele, sve je gorelo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi i još neki seljani koji su se sakrili pokušali da nešto uradite u vezi sa stokom?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, nakon što su se srpska vojska i policija povukle, moj rođak i ja smo se vratili pravo do kuća, jer se moglo čuti kako urliče stoka koja je živa zapaljena. I drugi su se vratili, tražili članove svojih porodica po kućama, ali nisu ništa našli, samo su oslobodili neku stoku i onda smo se okupili u selu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dok ste pokušavali da oslobodite stoku koja je bila zarobljena u štalama, da li ste pronašli nekog od seljana koji nisu preživeli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Kada sam bio u dvorištu i tražio Idriza Kučija u dvorištu kuće Limanija Ljokua, to je bila dvospratna kuća koja je gorela, jedan drugi seljanin je našao leš Vesela Vlašija (Vesel Vlashi) koji je takođe bio stariji čovek, čistač u školi. Radio je u mojoj školi. On je bio mrtav, njegovo telo je počelo da gori. Izvukli su ga u dvorište i njih dvojicu su zajedno ostavili tamo.

TUŽILAC RAJNEFELD: Mogu li skrenuti pažnju sudija na spisak 'L' prvo i poslednje ime u spisku 'L' su osobe koje se pominju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je još jedna, treća osoba pronađena, koja je kasnije umrla?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, jedan stariji čovek, star 70 godina. On se zvao Zimer Ljoku (Zymer Loku), on je nađen teško ranjen, desna noga mu je bila sasvim odsečena, imao je metke u telu. Uzalud smo pokušavali da mu pomognemo, on je umro ubrzo nakon ponoći.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je u spisku L četvrto ime od dna. Ako možemo da idemo dalje, ja bih hteo da završimo u narednih deset minuta. Koliko sam shvatio, nakon što ste videli šta se desilo, kasnije te večeri, vi ste otišli iz Kotline, je li to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno. Nakon sveg tog užasa i paljevine nisam znao gde je moja porodica, da li su ubijeni ili šta se desilo sa njima. Nismo znali šta da radimo, mi ostali, i odlučili smo da napustimo selo. Pešačili smo celu noć i prešli granicu u Makedoniju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koliko je ljudi ostalo i koliko ih je te noći otišlo u Makedoniju?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Bilo nas je oko 50 koji smo se okupili.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I da li ste vi stigli do granice prema Makedoniji tako što ste pešačili celu noć i gde ste prešli granicu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Prešli smo granicu u noći između 24. i 25. marta oko 6 sati ujutro i otišli smo do sela Jašić (Jasiq) koje je na granici.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim da se svedoku pokaže ponovo dokazni predmet 3 karta 12, a u međuvremenu ja ću posta-

viti još neka pitanja. Gospodine, dok ste bili u Makedoniji, da li ste se tamo sastali sa ostalim seljanima iz sela Kotlina?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Svi smo bili u Skoplju ili u Tetovu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste saznali šta se desilo sa tim muškarcima koji su bačeni u te rupe pored onoga što ste vi videli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Te noći kada smo krenuli prema granici, trojica starijih ljudi su ostali u selu, Redžep Ljoku (Rexhep Loku) jer su njegova tri sina nestala, zatim Zimer Ljoku kojem je nestao sin i Damir Kuči (Damir Kuqi) koji nije mogao da hoda, koji je bio invalid. Oni su ostali, oni nisu išli sa nama.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim vas, pogledajte ovu kartu, već ste jednom pogledali, to je dokazni predmet 3, karta 12. Da li je put kojim ste vi krenuli kada ste pešačili iz Kotline, da li se taj put vidi na ovoj karti? Ovde vidimo neke plave linije sa strelicama, da li je vaša maršruta prikazana na ovoj karti?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Plavi put od Kotline prema Globočici je maršruta kojom je išlo stanovništvo, odnosno kojim su žene i deca pokušali da idu, a put kojim sam ja išao sa ostalima prema granici išao je kroz Gorance (Gorance) i mi smo izišli na jedno drugo mesto.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A put kojim su išle i žene i deca, da li je taj put prikazan?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Jeste, prikazan je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možda sam vas ja pogrešno shvatio, možda ste to već rekli. Možete li nam pokazati pokazivačem kojim putem su krenule žene i deca kada su odvezeni u te dve prikolice, u ta dva kamiona?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, ja govorim o 9. martu kada su žene pokušale da stignu do Globočice, ali 24. marta oni su išli putem prema Kačaniku. Ovde desno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A put kojim ste vi išli uveče, mislim da je to bio 24. mart i rano ujutru 25. marta, da li je to bio put koji je vodio direktno na granicu prema Makedoniji, da li se to vidi? Možda ste vi već to odgovorili, ali ja to nisam dobro shvatio.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mi smo išli kroz planine, nismo išli putem. Prešli smo granicu ilegalno, izloženi opasnosti. I ne znamo kako smo u stvari uspjeli, jer smo išli kroz planinu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Samo još nekoliko kratkih pitanja. Koliko je vama poznato, da li je NATO bombardovao vaše selo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste ikada čuli da je NATO bombardovao vaše selo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne. Kad smo stigli do Jazine (Jazhince), to je bilo ujutru 25. marta, rekli su nam da je NATO intervenisao na Kosovu i bilo nam je veoma drago. Mislili smo, da su ranije intervenisali, ti ljudi bi možda bili spaseni. Bilo nam je drago da je NATO intervenisao jer smo znali da su i mnogi drugi ljudi u opasnosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, vi ste se na kraju vratili iz Makedonije u svoje selo. Da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, vratio sam se u svoje selo sredinom avgusta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. Kada ste tamo stigli, u kakvom stanju ste zatekli selo, šta nam možete o tome reći? Kako je to izgledalo? Ja ovde imam i neke fotografije koje ste vi doneli da vam pokažem.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Kada smo se vratili u selo, selo je bilo uništeno. Bilo je onako kakvo smo ga ostavili te noći. Sve je bilo uništeno i spaljeno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Vi ste sa sobom doneli neke fotografije u Hag (The Hague), je li to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, moram vas prekinuti. Mi moramo da čujemo ove argumente večeras, ne možemo duže raditi. Da li možemo te fotografije da vidimo sutra?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, ja imam još neke fotografije, to možemo da uradimo sutra. Meni bi trebalo 5 do 10 minuta da završim sa glavnim ispitivanjem, možda je ovo pravi trenutak da prekinemo.

SUDIJA MEJ: Gospodine Ljoku, molim vas da se vratite sutra ujutru da nastavimo sa vašim svedočenjem u 9.30. Mi ćemo napraviti pauzu od pet minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, kada smo ušli, dobili smo jedan dodatni dokument, dodatni odgovor. Hteo bih da kažem da smo mi pročitali sve podneske u vezi s tim i pošto smo ih dobili u pismenom obliku, molimo da svi budete kratki u svojim usmenim podnescima, barem vi i amikus. Svaki od vas ima po 10 minuta.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Ovaj dokument koji je danas priložen, čije smo kopije dostavili, u njemu su neke zamene imena i raspored koji u stvari aktuelizira, tako da u stvari onaj prethodni raspored više ne treba uzimati u obzir. Ako bismo mogli da pogledamo taj raspored, može se videti da je sada tu navedeno sledeće. Sa leve strane u levoj kućici, izvinjavam se, to još nije dostavljeno prevodilačkim kabinama. Ako bismo mogli da dobijemo to, a dok ne dobijemo, ja ću govoriti malo laganije nego što to inače radim. Dakle, u levoj kućici se nalaze činjenice koje se mogu opisati kao zajedničke činjenice koje se nalaze u izjavama koje su date uživo a one koje se predlažu da se pojave u izjavama u skladu sa Pravilom

92bis su na desnoj stranici. Dakle, ono što je tačno za Orahovac (Rahovec), tačno je i za Prizren (Prizreni), i tako dalje. Kao što Pretresno veće verovatno zna, druga misija, da se kompletiraju izjave, atesti koji su potrebni da bi se priložile izjave u skladu sa pravilom 92bis je u toku u ovom trenutku, i te bi izjave trebalo da budu na raspolaganju, a to opet sve zavisi od ishoda današnjeg pretresa. Mislim da su Pretresnom veću pomogli svi podnesci, ne samo podnesak amikusa već i naša dva dokumenta. Ja ne želim da ponavljam ono što je tu navedeno, želim samo da kažem sledeće. To su opšte napomene koje mogu pomoći Pretresnom veću, jer ono što mi sugerišemo biće možda težak zadatak za ovo Pretresno veće da se obavi. Postoji hijerarhija u dokazima koji se izvode pred ovim većem i svaki oblik ovih dokaza verovatno ima drugačiju težinu i traži određeno vreme, drugačije vreme koje mu treba posvetiti. Na vrhu te hijerarhije su svakako dokazi koje daju svedoci koji se mogu u celosti ispitivati tokom glavnog svedočenja i u celosti tokom unakrsnog ispitivanja. Drugo, ako ikada bude bilo potrebno da se to razmatra, to su svedočenja gde se može glavni deo svedočenja zameniti prihvatanjem sažetka ili rezimea, a da onda usledi unakrsno ispitivanje. To nije nešto što je mnogo puta isprobano ovde, ali uzevši u obzir da treba da bude adekvatna dužina suđenja i takođe adekvatno ispitivanje dokaza, to je nešto što treba imati na umu. Treće u toj hijerarhiji, ako dozvolimo ovu drugu alternativu, jeste Pravilo 92bis i naravno izjave u skladu sa Pravilom 92bis, čak i ako se budu čitale ili rezimirale na Sudu, štede jako puno sudskog vremena i na kraju pred Pretresnim većem se mogu pojaviti izjave koje su pročitale i rezimirale neki drugi. Na primer, izveštaj Posmatračke misije Evropske zajednice (European Community) ili izveštaj međunarodnih organizacija, humanitarnih organizacija i slično. Kao što Pretresno veće zna, predlog Tužilaštva je da istražitelji Tužilaštva rezimiraju te izjave i te dokaze i mi ćemo se u dogledno vreme ponovo obratiti Veću u vezi sa ovim zahtevom. Vremenski raspored ovog suđenja je odredilo Pretresno veće i uzelo je u obzir vreme koje je potrebno. Procene koje je dalo Tužilaštvo u vezi sa dokazima koje će izvoditi, jesu procene koje su uzimale u obzir očekivanje vrlo malog učešća optuženog ili ni-

kakvog učešća optuženog. Ako se uzme u obzir da je sada udvostručeno vreme koje se uzima za unakrsno ispitivanje i da je optuženi u celosti u toku ovog suđenja, onda to povećava dužinu vremena koje je potrebno za svedoke koji svedoče uživo. Takođe, mora se uzeti u obzir vreme koje je potrebno da optuženi pokreće pitanja kojima on želi da se bavi. Mi moramo jasno reći da je Tužilaštvo voljno da izvodi što više dokaza uživo, da i svedoci takođe žele i spremni su, uopšteno govoreći, da svedoče uživo, ali ako imamo sve to na umu, naša dužnost je da omogućimo jedno ekspeditivno suđenje na sve moguće načine pred ovim većem. Mi smatramo da Pretresno veće može da prihvati jedan impulsivni pristup i donese odluku da u skladu sa pravilom 92 bis u tom jednom impulsivnom pristupu ne samo uključi sve ove dokaze koje sam naveo u hijerarhiji, već takođe da razmisli o mogućnosti da se uvedu dokazi putem svedoka OEBS-a ili možda putem izveštaja doktora Bola (Patrick Ball) koji će se pojaviti sutra, dakle da možda oni mogu analizom izjava svedoka na adekvatan način da rezimiraju te izjave, i onda Pretresno veće može da oceni koju će težinu pridati tim dokazima i u skladu sa tim da razmotri da li je moguće uključiti na sličan način neki drugi materijal. Naravno, taj drugi materijal će pomoći Pretresnom veću da odluči gde mogu dalje da se traže dokazi i to bi bila jedna pozadinska informacija koja bi trebalo da pomogne Pretresnom veću u opredeljivanju koji pristup da odabere u odlučivanju po ovom pitanju. Sve to je navedeno u našem podnesku i mi pozivamo Pretresno veće da sve ove izjave koje su navedene u dodatku 31 prihvati kao moguće u skladu sa Pravilom 92bis jer one dokazuju stvari, činjenice koje nisu pitanje ponašanja optuženog koje se navodi u optužnici. Mi mislimo da bi to pomoglo u proceni određenih pitanja, a da ne bi dovelo u pitanje pravičnost ovog suđenja. Ponavljam, mi smo u celosti spremni da pozovemo bilo kojeg ili sve ove svedoke ako Veće proceni da mu je teško na osnovu svog diskrecionog prava da donosi odluku o usvajanju ovih izjava putem Pravila 92bis. Ali mi kažemo, ako se takvi svedoci pozovu da svedoče uživo, to ne treba da bude na štetu vremena koje je inače na raspolaganju za izvođenje ostalih dokaza, a za to nam je potrebno ono vreme koje je predviđeno. Prema

tome, ukoliko dođe do bilo kakvih promena, nama je potrebno više vremena. To je sve što imamo da kažemo u vezi sa pravilom 92bis, ne znam da li vam mogu pomoći sa nečim dodatnim.

SUDIJA MEJ: Hvala.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Časni Sude, Pretresno veće je primetilo da su prijatelji Suda podneli jedan podnesak kako bismo Pretresnom veću dali uputstva i kako bi pomogli optuženom po ovom pitanju. Na samom početku bih hteo da kažem da je nama jasan stav Tužilaštva i jasno nam je zašto oni traže da se prihvate te izjave. Ukoliko je to potrebno, to će naravno ubrzati postupak, no amikusi misle da Tužilaštvo mora da objasni zašto prilaže te izjave umesto da pozove svedoke. Potreba se tiče Pravila 92bis, a i u tom pravilu stoji da faktori koji idu u prilog, a koji se mogu prihvatiti jesu oni koji imaju kumulativni karakter, ili ako će drugi svedoci usmeno svedočiti o onome o čemu je već svedočeno. E sada, to je u sukobu sa kriterijumom potrebe da se to uradi, jer ako živi svedoci mogu da dokažu nešto, onda se postavlja pitanje zašto je potrebno izneti dodatne dokaze, jer ako je Pretresno veće zadovoljno sa izvođenjem dokaza o određenom pitanju, onda nije potrebno izvoditi dodatne dokaze. Ono drugo što brine amikuse jesu informacije iz druge ruke u pismenim iskazima. Mi ponavljamo da se ne može proveriti pouzdanost informacija iz druge ruke, budući da se službenik koji uzima te izjave ne bavi time. Upotreba pisanih iskaza nije jedinstvena. I u drugim jurisdikcijama postoji praksa uzimanja izjava od svedoka, no u tim jurisdikcijama se pravi razlika između izjava koje su uzeli istražitelji i onih koje su uzete od strane istražnog sudije, dakle nekoga ko ima zakonodavnu kontrolu nad tim. S obzirom da se Pretresno veće sastoji od profesionalnih sudija i ukoliko Pretresno veće nema ništa protiv da se prihvate takve izjave, amikusi smatraju da Pretresno veće ne treba da prihvati one delove tih pisanih izjava koje sadrže informacije iz druge ruke. Treće pitanje se odnosi na član 21(4), paragraf E Statuta (Statute), dakle to je pravo optuženog da ispituje svedoke koji ga terete. Časni Sude, to je ključno pravo svakog optuženog i u

Statutu ne stoji ništa o ograničenjima i određenim okolnostima. Dakle, postavlja se pitanje da li se radi o apsolutnom pravu. U *Predmetu Aleksovski*, Pretresno veće je smatralo da pravo optuženog na pravično suđenje može biti umanjeno, u zavisnosti od okolnosti, ako se uzme u obzir jednakost između strana. Mi mislimo da se ovde radi o pravu optuženog da ispituje svedoke koji ga terete i mi smatramo da optuženi treba da bude u istom položaju kao i Tužilaštvo, dakle, treba da postoji jednakost, a ne onako kao što Tužilaštvo želi da to prikaže kao reciprocitetna jednakost. Pravila u Statutu treba da osiguraju pravično suđenje optuženom, a ne nekom drugom. Ostavićemo po strani ono što je Tužilaštvo reklo, da i oni imaju pravo na pravično suđenje, mi mislimo da se ovde ne dovodi u pitanje njihovo pravo na unakrsno ispitivanje. U svakom slučaju, Pravilnik o postupku i dokazima (Rules of Procedure and Evidence) ne može da prevaziđe osnovno pravilo koje je predviđeno Statutom. To znači da je pravilo 21 Statuta u vezi sa Pravilnikom i ja mislim da je to jedan od vodećih principa odluke koju je ovo veće u malo drugačijem sastavu donelo u *Predmetu Sikirica*. Dakle, što se tiče Pravila 92bis, to pravilo ne sme biti u suprotnosti sa pravima optuženog i Statutom. To se može videti u faktorima koji su nabrojani u paragrafu I pod oznakom A u Pravilu 92bis. E sad, šta ako su ti faktori u suprotnosti jedan sa drugim? To može biti slučaj u ovom konkretnom predmetu kada imamo optuženog koji je odbio da koristi pismene izjave. To odbijanje je negativni faktor u Pravilu 92bis(B), paragraf II. Primenljivost tog negativnog faktora može da zavisi od toga ako optuženi može da pokaže da te izjave nisu pouzdane i da negativni efekat nadmašuje dokaznu vrednost. No mi nećemo iznositi argumente u vezi sa tim jer nemamo uputstva da tako nešto činimo. Međutim, optuženi očigledno nije razmišljao o tom pitanju. S jedne strane, izgleda da ne postoje *prima facie* argumenti, a opet s druge strane, čuli smo optuženog kako osporava svedočenja svedoka koji su ovde svedočili uživo. I to je takođe vezano za pitanja u njihovim pismenim izjavama. Radi konzistentnosti, amikusi smatraju da u ovako konfliktnim situacijama negativni faktori prevazilaze pozitivne faktore, te da se zbog toga u stvari pismene izjave ne bi trebale prihvatiti.

To me dovodi do četvrtog pitanja, a to je da li se tu radi o kritičnom elementu slučaja Tužilaštva. Tužilaštvo je u pravu kada tvrdi da se ponašanje i dela optuženog ne mogu...

SUDIJA MEJ: Prevodioci su vas zamolili da malo usporite.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Oprostite. No, činjenice koje se nalaze u pisanim izjavama indirektno se tiču pitanja koja su u optužnici povezana sa ponašanjem i delima optuženog. O tome će naravno Pretresno veće odlučiti, no za razliku od onoga što Tužilaštvo tvrdi i na čemu temelji kritični element, amikusi smatraju da takvo tumačenje nije konzistentno sa pravima o pravičnom suđenju predviđenim Statutom. To bi značilo, to bi u stvari pretvorilo pravo optuženog na unakrsno ispitivanje u ispitivanje za nebitna pitanja, a ključna pitanja iz optužnice ne mogu biti isključena iz unakrsnog ispitivanja. To je još nešto o čemu Pretresno veće mora da odluči. Konačno, stav Tužilaštva u paragrafu 18 njihovog podneska, a to je da bi kratko neadekvatno suđenje uskratilo i Tužilaštvu i međunarodnoj javnosti pravo na pravičnost suđenja, to je nešto što amikusi smatraju da nije validan argument. Ja sam već nešto rekao o odnosu između Tužilaštva i optuženog, odnosno prava na suđenje koje je garantovano optuženom. Očigledno je da međunarodna javnost nema pravo na pravično suđenje, ne u smislu u kome to Statut garantuje optuženom. Zaključio bih, vremenska ograničenja i redosled suđenja jesu važna pitanja, međutim, to ne može da nadjača pravičnost suđenja, to je naš argument.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Jedna od solucija, gospodine Vladimirov, mogla bi da bude da se izjave prihvate u skladu sa Pravilom 92bis, budući da se ne tiču ponašanja i radnji optuženog, ali da se traži od svedoka da se pojave ovde za unakrsno ispitivanje. U tom slučaju bi, ukoliko se radi o važnim pitanjima, optuženi mogao da unakrsno ispituje svedoke.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: To mi se čini kao mogući izlaz iz ove problematične situacije.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, kao što vam je poznato, mi se sada bavimo sledećim pitanjem. Trenutno imamo 23 izjave svedoka koje smo videli i još će dodatne izjave biti predložene. One nas ne zanimaju zasada, nas zanimaju ove 23 izjave. Sve te izjave se tiču svedočenja koja smo već čuli, a i tiču se događaja koji su spomenuti tokom svedočenja. Tužilaštvo od nas traži da prihvatimo te izjave kao dokazni materijal, dakle bez da se ti svedoci unakrsno ispituju. Pravilo predviđa da se takve izjave mogu usvojiti, no ono što treba uzeti u obzir jeste da li postoje neki drugi faktori zbog čega bi bilo prikladno da se svedok pojavi tu i da se unakrsno ispituje. Dakle, mi moramo da vidimo koja pitanja se osporavaju, dakle koja pitanja i svedočenja svedoka i da vidimo da li ti svedoci treba da se pojave ovde kako bi se unakrsno ispitivali. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, i ja ću u okviru ovih 10 minuta koje ste mi rekli da kažem svoj stav. Pre svega, uopšte nema nespornih činjenica na koje suprotna strana želi da ukaže jer je cela optužnica sporna, odnosno lažna. Prema tome, ja ne prihvatam ničije svedočenje ako se svedok ovde ne pojavljuje i ako se ovde ni u kom pogledu ne može ni govoriti o ravnopravnosti strana. Vi ste mi, naime, pre neki dan objasnili da odbijate da mi omogućite da odem na slobodu, a ja mislim da je ta odluka Pretresno veće protivna pravu i da i vaši prijatelji imaju obavezu da se na nju žale. Ali u vezi sa ispitivanjem svedoka Tužilaštva, ja želim da vas podsetim da Međunarodni pakt o pravima političkim, građanskim, ljudskim i tako dalje, član 14. garantuje pravo na ispitivanje svedoka Tužilaštva. To garantuje i član 8. stav 2. Američke konvencije, član 6. stav 3. Evropske konvencije (European Convention on Human Rights), član 4. Rezolucije afričke komisije (Resolution on the African Commission on Human and Peoples' Rights), a garantuje se i ovim vašim pravilima ovog nelegalnog suda. Prema tome, javni interes je taj koji zahteva da svedoci dođu. Pismeno svedočenje je potpuno nepouzdanost, pogotovo zbog izvora iz koga pismeno svedočenje dolazi, jer sva ta pismena svedočenja dolaze iz sredine u kojoj su svi svedoci u vlasti onih istih ubica koji su širili pokolj i krvoproliće nekoliko godina na Kosovu i Metohiji. Drugo na šta želim da ukažem jeste da pet kon-

vencija garantuju pravo na javno suđenje. Ne može biti nikakve javnosti ako se ne omogućava da se svaki svedok ovde pojavi i da se izloži unakrsnom ispitivanju. Tu je i Univerzalna deklaracija, njen 10. član, tu je i 14. član Međunarodnog pakta (International Covenant on Civil and Political Right, tu je i šesti član Evropske konvencije i osmi član Američke konvencije (American Convention on Human Rights) i član 6. Američke deklaracije (American Declaration of the Rights and Duties of Man). Znači, izuzeci od javne rasprave su samo ako je interes morala i interes javnog reda, misli se na javni red u sudnici i tako dalje. Prema tome, ja insistiram na tome da se potpuno razjasni da se apsolutno ne može prihvatiti ničije pismeno svedočenje, a ovo što smo čuli od ovih svedoka koji su već prošli vidi se s koliko kontradikcija, s koliko lažnih činjenica oni operišu, s koliko montiranih objašnjenja, s koliko manipulacija između njih i ove lažne optužbe. Prema tome, ako ima išta što se ne bi smelo ni u kom pogledu dozvoliti, to je da se ovde pojavljuju nekakvi svedoci na osnovu čijih izjava, za koje se ne zna ni ko ih je pisao, ni šta iza njih stoji, neko treba da sudi i to vi. Oni mene ovde optužuju za najstrašnija dela za koja se bilo ko može optužiti i to sad žele da urade na osnovu nekakvih tajnih svedoka i pisanih izjava. Mislim da je to jedna, rekao bih, apsurdna, apsurdan zahtev koji se ni na kakav način ne može prihvatiti, a pogotovu ne obrazloženjem koje smo ovde čuli da to uzima mnogo vremena. Dakle, ispada po ovoj lažnoj tužbi da jedino što smeta da se sve ovo što je izmontirano ovde predstavi, moje prisustvo ovde i ispitivanje svedoka ili ono što ja ovde govorim. Dakle, i kad je reč o unakrsnom ispitivanju ja imam pravo da ih ispitujem i na verodostojnost svedoka i na pouzdanost i na okolnosti predmeta glavnog ispitivanja i niz drugih stvari. Ali da se vratimo na ono prvo pitanje, na onemogućavanje da vršim svoje pravo koje vi sami propisujete vašim pravilima. Dakle, to nije neki ustupak, nego pravo koje ste zapisali da se neko može sam da brani. Ja ne ulazim u ilegalnost vašeg suda u ovom trenutku, nego govorim o tome da ste i vi kao ilegalni sud to pravo propisali. Vi ste s jedne strane to pravo propisali, a s druge strane fizički onemogućavate onome ko je pred vama optužen da se, da to pravo koristi. Jer ne postoji nikakva mogućnost da ja komuniciram sa svedocima, da ispitam

svedoke, da razgovaram sa svojim saradnicima, da se konsultujem i pribavim činjenice koje ruše sve ove montirane navode koje ovde svedoci u dogovoru sa ovom lažnom tužbom iznose. Znete li vi da se hiljade građana javlja mojim saradnicima da osporavaju ovo što ovde slušaju, kako vi uopšte zamišljate da je moguće da u ovim uslovima u kojima ja od 7.00 pa do 18.00 sam obavezan da izgubim vreme za ovo sedenje ovde, zatrpavam. Sad sam dobio za tog Patrika Bola koji treba, kako sam čuo od tužioca, sutra treba da se pojavi. Evo, maločas mi je dala ova dama ovu listu otprilike 100 stranica da pročitam. Dakle, kako vi uopšte zamišljate da je moguće to pravo koje propisujete, dakle pravo da se fizički na ovakav način onemogućiti i da još uz to neko, bilo ko tvrdi o bilo kakvoj mogućnosti pravičnog suđenja i nekakvoj ravnopravnosti strana.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi ne biste bili u ovom položaju da ste ranije pročitali sav materijal. Ja ne znam kada je obelodanjen izveštaj Patrika Bola, ali sam siguran da je to bilo dosta ranije, da ste ga pročitali ne biste se našli u ovoj situaciji sada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Institucija koja se bavi tim što se bavi, imate suđenja po nekoliko godina za neki sasvim konkretan događaj vezan za jedan, na primer, lokalitet ne znam gde. A vi ovde iznosite jednu lažnu tužbu koja mene i moj narod i državu optužuje za tri rata na hiljadama lokaliteta, iznoseći tragične događaje iz rata, pojedinačne, kako bi se u stvari bacio u zasenak odgovor na glavna pitanja zašto uopšte rat, a zašto terorizam, a zašto zločini nad Jugoslavijom i zašto NATO agresija? I onda ovo što sada radite na hiljadama lokaliteta u tri rata skraćujete u odnosu na najobičnije konkretne predmete kojima se ovde bavite i još dokazujete da je sve to ispravno. Zašto onda niste sve te pojedinačne predmete svršili za jedan dan nego držite ovde ljude godinama i zašto ne pustite sve te Srbe i Hrvate i Muslimane ako ste proglasili sa one strane tamo kako sam ja odgovoran za to, zašto te ljude ne pustite da idu kući, pošto imate evo ovde mogućnost da sve to što želite dokazujete. Dakle...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, hteo bih da mi bude jasan vaš stav u vezi ovih izjava. Postoje dve mogućnosti. Prva mogućnost je da se izjave uopšte ne prihvate, druga mogućnost je da se izjave prihvate, ali uz vaše pravo da unakrsno ispitujete svedoke. Vi ste naglasili vaše pravo na unakrsno ispitivanje i u vezi s tim je potrebno jedno pojašnjenje. Ukoliko bi se izjave prihvatile, a s tim da vi imate pravo na unakrsno ispitivanje, da li bi to bio problem za vas?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nema tu nikakvog kompromisa. Svedok koji nešto tvrdi mora ovde da se pojavi i da svedoči prvo, pa da onda bude unakrsno ispitivan, a ne da mu neko piše izjavu, a onda ću ja ovde da ispitujem fantomsku izjavu nekog pojedinca koji je pripremljen i montiran da služi u funkciji ove lažne optužbe. Prema tome, moj je stav kategoričan. Svedok koji se ne pojavljuje ovde i ne ispunjava osnovnu garanciju prava na javno suđenje nema potrebe da se ispituje niti može da se prihvata njegov iskaz kao bilo kakva, kao bilo kakva evidencija, za bilo kakav normalan sud. Doduše, za vaš ja to ne znam, ali moj stav u tom pogledu je čini mi se potpuno jasan i kategoričan. Svedoci koji se pojave pred Sudom...

SUDIJA ROBINSON: Dakle, to je sasvim jasno sada, sada mi je potpuno jasno.

SUDIJA MEJ: Hvala vam, gospodine Miloševiću. Gospodine Najs (Nice), imate jedan minut na raspolaganju.

TUŽILAC NAJS: Vidim da je gospodin Tapušковиć ustao.

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, ja bih samo na jednu stvar ukazao što je vrlo važno. Ovo što je malopre Slobodan Milošević rekao za Patrika Bola da je dobio tek danas. Do danas nije obelodanjeno, to onako kako je bilo propisano. Dakle, to nije bilo prevedeno na srpski sve do današnjega dana, nije bilo prevedeno,

niti je Pretresno veće bilo donelo bilo kakvu odluku u vezi s tim, niti je moglo da se tako nešto uradi pre nego što Veće odluči u vezi sa tim pitanjem.

SUDIJA MEJ: Da, ali je to bilo obelodanjeno na engleskom jeziku, tako da su barem dvojica amikusa to mogla da pročitaju.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ali to je moralo biti prevedeno. Dakle, to do danas nije stiglo prevedeno onako kako je bilo odlučeno da se svaka stvar prevede, obelodanjeno onako kako je potrebno. Vi ste odobrili da se ne prevodi nijedna knjiga, ali niste odobrili niti je traženo od vas da odobrite da se ovo prezentuje, a da ne bude prevedeno i na srpski onako kako je rađeno za sve bitne dokaze jer ovo je vrlo važan dokaz. Mogao bi da bude. Sva važna dokumenta treba da budu obelodanjena i podneta na oba jezika.

SUDIJA MEJ: Na jezike Suda. Gospodine Najs, da li vi možete da nam pomognete?

TUŽILAC NAJS: Originalna verzija izveštaja doktora Bola na engleskom jeziku je obelodanjena pre više meseci, a prvo je to bilo dostavljeno na engleskom jeziku, a onda, čim smo dobili prevod, onda smo to dostavili i na srpskom jeziku. Radi se o veoma obimnom dokumentu i prevodilačka služba je čak dala prioritet tom prevodu. No, taj dokument ne spada pod one dokumente koji moraju biti prevedeni, no mi smo to obelodanili na engleskom jeziku pre više meseci. Hteo bih samo još nešto da dodam, samo nakratko.

SUDIJA MEJ: Imate samo dva minuta na raspolaganju.

TUŽILAC NAJS: Primedbe optuženog o tome kako se uzimaju izjave su potpuno neprihvatljive i mi ćemo to dakazati uskoro. Što se tiče primedbi amikusa o živom svedočenju, mislim da trebamo biti realni i imati na umu da ukoliko pozovemo 80 živih svedoka, da bi onda to moglo da dovede čak i do toga da pozovemo 800.000 svedoka jer Veće je svesno da postoji veliki broj svedoka. Dokazi iz dru-

ge ruke su ovde pokriveni u Pravilima o postupku i dokazima, i to ne isključuje Pravilo 92bis. Što se tiče prava na unakrsno ispitivanje, to pravo je obuhvaćeno čak i pravilom 92bis koji su sudije usvojile na Plenarnoj sednici i naravno, to pravo je obuhvaćeno i svim onim konvencijama koje je optuženi spomenuo. No, to ne znači automatski da se svi ti svedoci mogu pozvati da svedoče ovde pred Pretresnim većem. Ja bih uz dužno poštovanje hteo da kažem da, ukoliko se ovaj optuženi protivi svemu tome i da ukoliko zbog toga Veće odluči da te dokaze treba izvesti, mi ovde nemamo ništa protiv toga, ali Pretresno veće treba da ima na umu vreme.

SUDIJA MEJ: Pa ne radi se samo o pukom protivljenju jer ovde sada imamo pitanje unakrsnog ispitivanja.

TUŽILAC NAJS: Da, ali ukoliko bi se prihvatilo da se svedoci pozovu da ih se unakrsno ispituje, mi smatramo da bi prvo trebalo dostaviti rezime svedočenja radi zapisnika, možda čak i da se taj rezime pročita naglas, mada bi to dugo trajalo. Dakle, to je sve ono što sam ja hteo da repliciram. Naravno, mi vas pozivamo da razmotrite ne samo one dve mogućnosti koje je spomenuo sudija Robinson (Robinson), već sve tri mogućnosti, sve tri alternative, budući da smatramo da je naša dužnost da razmišljamo i o dužini ovog postupka.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Mi ćemo razmotriti ova pitanja i u dogledno vreme ćemo doneti odluku, a sada prekidamo sa radom i nastavljamo sutra u 9.30.